

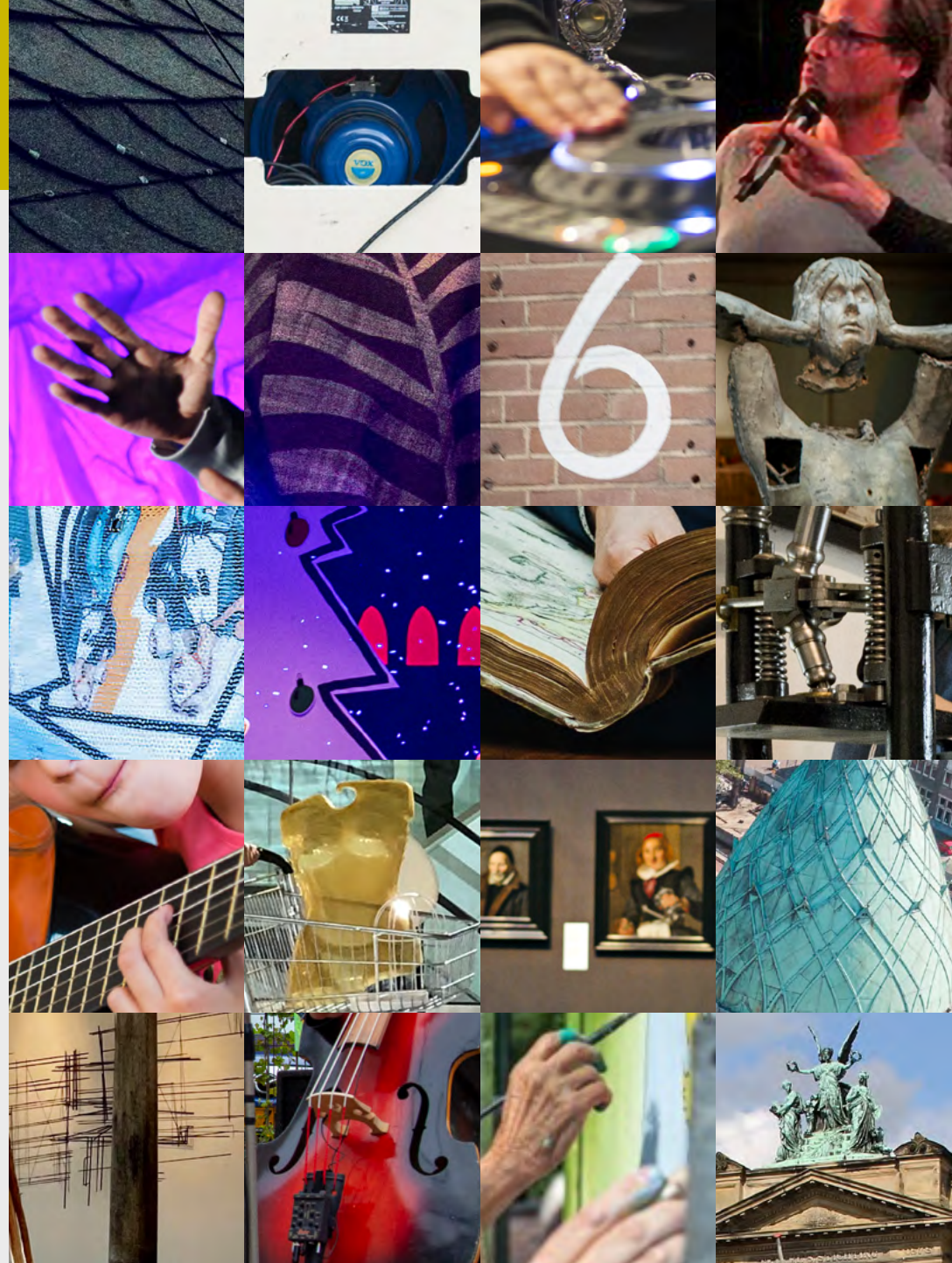
Gemeente
Haarlem

Cultuur maakt Haarlem

Cultuurplan
2022-2028

Inhoud

1.	Inleiding.....	3
2.	Wat vindt Haarlem?.....	5
3.	Cultuurvisie 2022-2028.....	7
3.1	Kunst en cultuur in Haarlem in 2028: koesteren, prikkelen en verbinden	7
3.2	Ambitie 1: <i>Kunst en cultuur voor iedereen</i>	9
3.3	Ambitie 2: <i>Ruimte voor cultuurmakers en creativiteit zichtbaar in de stad</i>	13
3.4	Ambitie 3: <i>Verstevigen van de dwarsverbanden tussen zorg, welzijn en cultuur</i>	17
3.5	Ambitie 4: <i>Versterken van cultuureducatie</i>	19
3.6	Ambitie 5: <i>Vergroten van het belang van culturele voorzieningen en erfgoed voor Haarlem als cultuurstad</i>	21
4.	Haarlemse culturele basisinfrastructuur	23
4.1	Instellingen culturele basisinfrastructuur.....	23
4.2	Overige subsidies	25
4.3	Samenwerking en sturing – rol gemeente en instellingen.....	26
5.	Financiering.....	27
6.	Fasering en prioritering	31
7.	Bijlage: participatie.....	34
8.	Bijlage: subsidie per instelling	35

1. Inleiding

Hoe ziet Haarlem er als kunst- en cultuurstad uit in 2028? Die vraag stelden we op 16 december 2020 aan een doorsnede van het Haarlemse culturele veld. Het was de aftrap van een reeks gesprekken met vertegenwoordigers van musea, theaters, poppodia, bibliotheek, broedplaatsen en individuele cultuurmakers¹, maar ook scholen, zorg- en welzijnsinstellingen en jeugdwerk. Leidend hierbij waren de door de gemeenteraad vastgestelde ambities voor het cultuurbeleid 2022-2028.²

De energie, het optimisme en de veerkracht van de culturele sector is bewonderenswaardig. De stadsgesprekken vonden grotendeels plaats tijdens de lockdown-periode, vanwege de Covid-19 crisis, waarin vrijwel iedereen de deuren gesloten moest houden. Dat zovelen toch met ons wilden nadenken over de kunst en cultuur van de toekomst, terwijl het heden zo onzeker was, waarden wij enorm. Over de invloed van Covid-19 op de sector en op de uitvoering van dit Cultuurplan komen we later terug. De opgehaalde ideeën en de ontwikkelde cultuurvisie bieden evenwel houvast voor het herstel van de sector na de coronacrisis.

Eerst de antwoorden op de vraag naar de visie voor 2028. Haarlem wil een stad zijn die trots is op de vele iconen, en ook kiest voor experiment en ontwikkeling binnen de kunsten, zo werd

¹ Een cultuurmaker wordt gedefinieerd als iemand wiens primaire (geambieerde) bezigheid het is om kunst in uiteenlopende kunst disciplines of crossovers daarvan te produceren. Denk aan beeldend kunstenaars, musici, dansers, acteurs, auteurs, filmmakers, etc.

² Startnotitie Cultuurplan 2022-2028 (2020/915264).

Studio MAPA

gezegd. Een dynamische stad waar jongeren een plek en een podium krijgen. Waar iedere inwoner zich welkom voelt bij kunst en cultuur. Een stad waar openheid, nieuwsgierigheid en inclusiviteit kernwoorden zijn. En een stad die al een enorme culturele rijkdom kent, maar waar al die losse initiatieven meer verbonden kunnen worden, instellingen meer gezamenlijk initiatief willen ontwikkelen en waar kunst en cultuur meer in de wijken zelf plaatsvindt.

In de stad leven er kortom ontzettend veel ideeën over wat kunst en cultuur in Haarlem zou kunnen en moeten zijn. Die inbreng is

onmisbaar geweest bij het opstellen van dit Cultuurplan 2022-2028. In het Cultuurplan ontvouwt de gemeente Haarlem haar visie op het cultuurbeleid voor de komende zeven jaar.

Cultuurbeleid

We spreken bewust van een Cultuurplan. Want natuurlijk presenteren we ons beleid, maar zien we een cultureel rijke stad boven alles als een gezamenlijke opgave. Met instellingen, cultuurmakers, bewoners en al die andere partners in de stad gaan we gestructureerd

en in samenhang aan de slag. Net als we dat doen op andere beleidsterreinen als economie, duurzaamheid, sociaal domein, onderwijs en openbare ruimte. De nadruk op die gezamenlijkheid loopt dan ook als een rode draad door dit Cultuurplan.³

Dat kunst en cultuur belangrijk zijn voor Haarlem moge duidelijk zijn. In het huidige coalitieprogramma Duurzaam Doen stelt het college: 'Kunst en cultuur zitten in het DNA van Haarlem en zijn onmisbaar voor de

³ Met 'we' bedoelen we de gemeente. Daar waar sprake is van samenwerking met partijen in de stad, wordt dit benoemd.

ontwikkeling van talenten, voor ontspanning en expressie'. Het is bepalend voor de identiteit van Haarlem, dankzij de historische binnenstad, het vele erfgoed en het aanbod aan culturele voorzieningen. En het is niet alleen bepalend voor de identiteit van de stad, het geeft ook betekenis aan ons menszijn. We zijn creatief en groeien door middel van kunst en cultuur. Kunst verwondert, ontroert en prikkelt. Stelt vragen en maakt ongemakkelijke onderwerpen bespreekbaar. Ook draagt het bij aan de sociale en economische waarde van de stad. Het maakt een stad aantrekkelijk om te bezoeken, te wonen en te leven, zorgt voor levendigheid en bevordert ontmoeting.

Cultuur is een breed begrip, en raakt aan vrijwel alle aspecten van ons leven. Cultuur vormt onze identiteit; en kunst is een representant van die cultuur. Erfgoed, evenementen en de nachtcultuur zijn dat ook, en zijn daarom ook belangrijk voor het cultuurbeleid. In afzonderlijke nota's voor bijvoorbeeld (culturele) evenementen is reeds beleid vastgesteld. In het Cultuurplan geven we aan hoe het algemene cultuurbeleid zich hiertoe verhoudt.

Opvolger van Cultuurnota 2013-2020

Vanaf volgend jaar gaat het Cultuurplan 2022-2028 van start. Tot en met 2021 geldt de Cultuurnota 'Kunst en cultuur, sterke pijlers van Haarlem 2013 -2020'. Terugkijkend kunnen we stellen dat kunst en cultuur in die afgelopen periode van onverminderde waarde zijn gebleken voor de identiteit en de aantrekkingskracht van Haarlem. Dat geldt natuurlijk voor onze cultuurhistorische binnenstad en culturele instellingen, maar ook voor de in Haarlem werkende cultuurmakers, de broedplaatsen en de vele culturele initiatieven. Juist ook de afgelopen periode is zichtbaar geworden hoe groot de creativiteit in onze culturele sector is

Teylers Museum

en hoe groot de passie om kunst en cultuur te maken. En hoe culturele uitingen – ook tijdens de lockdown – troost kunnen bieden en sociale cohesie bevorderen.

In de afgelopen collegeperiode zijn we onder meer aan de slag gegaan met het uitbreiden van kunst in de openbare ruimte, ruimte zoeken voor meer ateliers en broedplaatsen, de ontwikkeling van het nieuwe popcentrum, de verbouwing van het Dolhuys, de vernieuwing van de Bibliotheek Zuid-Kennemerland,

en een toekomstbestendige exploitatie voor het Frans Hals Museum. We hebben de regionale samenwerking vergroot, wat tot uiting komt in het gezamenlijke cultuurprofiel van de Metropoolregio en de uitwerking daarvan. Daarnaast zien we dat de culturele instellingen en het cultureel erfgoed de wervingskracht van de stad op toeristen met succes versterkt hebben met de in het oog springende

manifestatie 'Haarlem viert cultuur' uit 2018 – 2019 als voorlopig hoogtepunt.

Aan de slag

We hebben dus stappen gezet én te maken gehad met een pandemie die de sector ontzettend hard heeft geraakt. Het is tijd om samen te werken aan het herstel in combinatie met de doorontwikkeling van onze culturele sector. In dit Cultuurplan beschrijven we hoe we dat gaan doen: wat onze visie is, welke prioriteiten we kiezen en welke acties daaraan gekoppeld zijn. Tussendoor laten we een greep zien uit het bijzondere cultuuraanbod. De voorbeelden die we laten zien geven de culturele rijkdom en veelheid van de stad weer. Tegelijkertijd beseffen we dat we, juist vanwege die veelheid, nooit volledig kunnen zijn. Daarom spreken we onze waardering uit voor de inzet van al onze Haarlemse instellingen en cultuurmakers die gezamenlijk de kunst en cultuur en daarmee Haarlem maken.

Leeswijzer

In hoofdstuk 2 staan we allereerst stil bij alle inbreng vanuit de stad: van bewoners, culturele instellingen en andere organisaties en individuen. Vervolgens presenteren we in hoofdstuk 3 onze visie en de daaraan gekoppelde ambities, uitgewerkt in acties. In hoofdstuk 4 beschrijven we de culturele basisinfrastructuur van de stad. In hoofdstuk 5 lichten we toe hoe we het Cultuurplan organiseren en financieren. Tegen de achtergrond van de corona crisis zullen we daarbij werken met een fasering en prioritering, toegelicht in hoofdstuk 6.

2. Wat vindt Haarlem?

Kunst en cultuur zijn de Haarlemmer dierbaar. Dat wisten we al wel, maar de betrokkenheid van bewoners en het culturele veld heeft ons toch blij verrast. Ondanks alle beperkingen – geen samenkomsten in onze musea, podia of in de wijken, maar digitale bijeenkomsten via Zoom of Teams – heeft een groot aantal personen bijgedragen aan de totstandkoming van dit Cultuurplan. Daarnaast was er veel initiatief vanuit de culturele sector zelf, zoals cultuurdebatten in de Pletterij (fysiek, want nog voor corona) en de Nachtwacht talkshows in Patronaat (via livestreams). Een grote groep cultuurmakers verenigde haar krachten in een manifest, waarin ze opriep kleine, nieuwe podia en nieuwe jonge cultuurmakers te ondersteunen. Kortom, de toekomst van de Haarlemse kunst en cultuur is een zaak van groot belang. Voordat we ingaan op de cultuurvisie 2022-2028 staan we stil bij de participatie van de stad: wat vindt Haarlem?

Inwonerspeilingen

De gemeente Haarlem wilde van inwoners horen wat de wensen en behoeften zijn op het gebied van kunst en cultuur. Dat gebeurde via twee inwonerspeilingen, één waarbij in totaal 2.116 inwoners vragen kregen voorgeschoteld die specifiek over kunst en cultuur gingen. De andere peiling maakte onderdeel uit van het jaarlijkse Omnibusonderzoek, een brede inwonerspeiling, die een aantal vragen over kunst en cultuur bevatte. Daar namen 2.790 inwoners aan deel.¹

De waardering voor kunst en cultuur in de stad is groot onder Haarlemmers, zo blijkt uit het onderzoek. Een zeer grote meerderheid (89%) zegt trots te zijn op Haarlem als culturele stad. Ruim vier op de vijf inwoners (81%) vindt dat het aanbod van kunst- en cultuuractiviteiten niet verbeterd of aangevuld hoeft te worden

¹ Het rapport over het behoefteonderzoek is te vinden via www.haarlem.nl/cultuurplan/besluiten-en-verslagen/. Het gehele jaarlijkse Omnibusonderzoek is te vinden via haarlem.incijfers.nl/dashboard/inwonerspeiling--omnibus-.

en 88% vindt dat activiteiten op het gebied van kunst en cultuur belangrijk zijn voor de sfeer in de stad. Een ruime meerderheid (72%) zegt het belangrijk te vinden te investeren in kunst en cultuur, ook als het financieel minder gaat. Veel respondenten (87%) vinden dat Haarlemse culturele instellingen die men niet zelf bezoekt, behouden moeten blijven.

Culturele instellingen en activiteiten worden door 90% van de Haarlemmers bezocht en er wordt zelf ook cultuur beoefend. Overigens is die cultuurparticipatie in Schalkwijk en Haarlem-Oost lager dan gemiddeld. Inwoners die weinig gebruik maken van de culturele infrastructuur zeggen onder meer dat ze te weinig tijd hebben, dat ze het te duur vinden, het aanbod niet kennen of niet interessant vinden, of niet toegankelijk genoeg vinden. Als men geld zou mogen investeren in cultuur, dan zouden de meeste Haarlemmers de toegankelijkheid van culturele activiteiten vergroten, zoals het verlagen van de entreprijzen of het aanbieden van gratis vervoer.

Pletterij

Ook meer kleinschalige culturele initiatieven in en voor de wijk werd genoemd. Van de inwoners die nog nooit een culturele activiteit in de eigen buurt of wijk bezocht heeft, geeft 51% aan dat er simpelweg geen cultureel aanbod in de eigen buurt is.

Het gemis van cultuur tijdens de Covid-19 crisis was ook een thema. Bijna twee op de drie inwoners verwacht na de coronacrisis net zo vaak naar cultuur te gaan als voor de coronacrisis (63%), een kwart (25%) verwacht juist vaker culturele activiteiten te bezoeken. Zeven op de tien Haarlemmers (70%) besteedt sinds de coronacrisis thuis meer tijd aan culturele activiteiten, zoals aan het lezen van boeken, kijken van films en series en het luisteren van podcasts.

Een van de ambities in dit Cultuurplan is 'kunst en cultuur voor iedereen'. Hoe relevant dat is

bleek ook tijdens dit onderzoek, want hoewel nadrukkelijk ingezet wordt op een voldoende spreiding van respondenten qua stadsdelen, geslacht en leeftijd blijven bepaalde groepen ondervertegenwoordigd, namelijk laagopgeleiden en inwoners van 18 tot 24 jaar. In het onderzoek is hiermee rekening gehouden, maar het bereiken van deze groepen is voor de gemeente een belangrijk punt van aandacht.

In gesprek met de stad

Eind 2020 blikte wethouder Marie-Thérèse Meijs met de culturele sector terug op het uitzonderlijke en zware jaar én keek ze vooruit naar de toekomst van kunst en cultuur in Haarlem. Dat deed ze tijdens de eerste van een serie van vijf digitale stadsgesprekken, waarbij culturele instellingen, maar ook het onderwijs, de zorg- en welzijnssector en de

sport gezamenlijk nadachten over de Haarlemse visie op cultuur, iedere keer georganiseerd rondom een specifiek thema, zoals 'Cultuur voor iedereen' of 'Cultuur en Jeugd'.¹ Daarnaast voerde de gemeente tal van (groeps)gesprekken met culturele instellingen en cultuurmakers over hun specifieke wensen en behoeften. Op 20 april 2021 organiseerde de gemeente een online middag, waarop een ieder in gesprek kon met beleidsadviseurs om de eigen visie op het Cultuurplan mee te geven. Met deze sessie werd de participatieperiode afgerond.

Ontzettend veel Haarlemmers hebben vol enthousiasme meegedaan. Het is onmogelijk om de vele en diverse inbreng hier samen te vatten, daarmee doen we de deelnemers tekort. Wel lichten we een aantal punten uit.

Er was een sterke roep vanuit de culturele sector om meer in te zetten op experiment en vernieuwing. In Haarlem moet plek zijn voor rafelranden, en letterlijk ruimte voor cultuurmakers, in de vorm van broedplaatsen en ateliers, zodat de stad toegankelijk blijft voor jonge kunstenaars en nieuw talent. Daarnaast werd benadrukt dat er in de verschillende wijken van Haarlem behoefte is aan meer cultureel aanbod. Kunst en cultuur dienen voor iedereen te zijn en cultuur in de wijken is een manier om dat te bewerkstelligen. Daarbij hoeft niet iedere cultuurmaker of instelling elke doelgroep te bereiken, maar werken we gezamenlijk aan een culturele sector die toegankelijk is voor heel Haarlem.

Als rode draad door alle bijeenkomsten en gesprekken liep de behoefte aan verbinding. Haarlem kent ontzettend veel initiatieven; eigenzinnige voorstellingen, bijzondere samenwerkingen met zorginstellingen of

¹ Verslagen van de stadsgesprekken zijn te vinden op www.haarlem.nl/cultuurplan/besluiten-en-verslagen/.

Figuur 1. Getekend verslag van het stadsgesprek (16-12-2020).

inspirerende cultuureducatie-projecten. Tegelijkertijd constateerden veel partijen dat men geen weet heeft van elkaars activiteiten. Het verbinden van al die initiatieven, instellingen en cultuurmakers vormt de grote uitdaging voor de komende jaren, oftewel een eenheid vormen van de archipel aan losse eilandjes, die Haarlem nu nog teveel is. Zodat we de

samenwerkingen die er nu al bestaan - tussen instellingen in het centrum van de stad en in de andere stadsdelen of tussen culturele instellingen en andere sectoren - verduurzamen en optimaliseren. Zodat we meer kennis met elkaar uitwisselen en gezamenlijk een bijdrage leveren aan de grote opgaven van de stad. Een breed gedeelde wens bestaat om als culturele

sector integraal aan de slag te gaan voor de sociaal-maatschappelijke en ruimtelijke uitdagingen voor Haarlem in 2028.

Wat bovenstaande betekent voor het cultuurbeleid is te lezen in de hiernavolgende cultuurvisie.

3. Cultuurvisie 2022-2028

3.1 | Kunst en cultuur in Haarlem in 2028: koesteren, prikkelen en verbinden

Cultuurstad Haarlem

Dat Haarlem wat te koesteren heeft op cultureel gebied, dat was in de 15^e eeuw al bekend. 'Een half paradise' noemde dichter Dirc Mathijszen Haarlem in 1483, in het oudst bekende lofdicht op een stad.¹ Gemeente-archivaris Lieuwe Zoodsma beschrijft in zijn essay 'Haarlem, cultuurstad van alle tijden' hoe bepalend cultuur in de loop der eeuwen geweest is voor de stad. Denkend aan Haarlem verschijnen de landschappen van Jacob van Ruisdael en portretten van Frans Hals, klinkt het geluid van het enorme Müllerorgel over de Grote Markt, zie je kunstenaars en wetenschappers discussiëren in Teylers Museum.

Die cultuurstad is Haarlem altijd gebleven. Ook in 2021 zijn het de kunst en cultuur die een belangrijk onderdeel uitmaken van de identiteit van de stad. Haarlem is rijk bedeed met een zeer veelzijdig cultureel voorzieningsniveau dat past bij de stad, goed is afgestemd op het niveau in de omliggende gemeenten en bekendheid geniet in binnen- en buitenland. Het zijn de cultuurmakers (zoals musici, schrijvers, schilders, acteurs of beeldend kunstenaars), initiatiefnemers en organisatietalenten en de instellingen (zoals theater, poppodium, kunstplatform of museum) die dit mogelijk

¹ Zoodsma, L. (2018). Haarlem, cultuurstad van alle tijden.

Dolhuys

maken. Ruisdael, het orgel en Teylers zijn nog altijd aanwezig, maar de stad is vele malen meer verrijkt. Met de vernieuwende voorstellingen van Toneelschuur Producties, de jonge dansers van Triple Threat (cultuurclub van het jaar 2021), en eigenzinnige ontmoetingsplekken als Klein Haarlem en Nieuwe Vide.

De waarde van kunst en cultuur

De waarde van kunst en cultuur staat voor de gemeente dan ook buiten kijf. Voorop staat de artistieke kwaliteit. Allereerst hebben kunst en cultuur een intrinsieke waarde. Ze bieden mogelijkheden voor zelfontplooiing

en creativiteit, zorgen voor nieuwe inzichten en herkenning, verwonderen en ontroeren en geven betekenis en zingeving aan het individu en de samenleving. Kunst stelt vragen en kan onderwerpen op tafel leggen die wringen en daarom tot nadenken stemmen. Kunst draagt bij aan flexibeler omgaan met veranderingen en vergroot de mentale kracht om met onzekerheden om te gaan. Cultuur vormt onze identiteit, kunst maakt Haarlem.

Kunst en cultuur dragen ook bij aan de sociale en economische waarde van de stad. Het stimuleren van publieksparticipatie, cultuureducatie en talentontwikkeling is belangrijk voor een bloeiend kunst- en cultuurklimaat

in Haarlem. Kunst en cultuur bevorderen ontmoeting en bieden ruimte voor anders zijn.

En hoe meer een diversiteit aan mensen cultuur beoefent en beleeft, hoe meer kunst en cultuur een bindende factor vormen.

Koesteren van ons culturele fundament

De veelzijdigheid en hoge artistieke kwaliteit van de Haarlemse culturele sector wordt weerspiegeld in verschillende instellingen met grote betekenis voor de stad. Van uitzonderlijke museumcollecties tot vooraanstaand theater. Zij vormen het culturele fundament van de stad, nu en in de toekomst. Zij spelen

een centrale rol in het verwezenlijken van de ambities van de gemeente, als individuele instelling, maar ook in gezamenlijkheid. Het zijn deze instellingen die Haarlem zo'n aantrekkelijke stad maken, die een podium bieden aan cultuurmakers en ervoor zorgen dat zoveel Haarlemmers van kunst en cultuur kunnen genieten. Het erkennen van het belang van de instellingen en het bestendigen en versterken ervan is en blijft een speerpunt in het cultuurbeleid van de komende jaren.

Prickelen

Die grote instellingen zijn als geen ander in staat om de verbeelding van de Haarlemmer en de bezoeker te prikkelen. Met prachtige tentoonstellingen in de musea of aansprekende programmering op de diverse podia. Maar het culturele veld van Haarlem is veel breder dan de grotere instellingen. Haarlem is ontzettend rijk aan kunst en cultuur; theatermakers, beeldend kunstenaars, community-bouwers bij buurtpodia, stadmakers, verhalenvertellers, nachtvinders en wat nog meer. Zij experimenteren, vernieuwen en verbinden, zorgen voor de zo belangrijke rafels en randjes binnen een cultureel klimaat. En ze zijn broodnodig. De verscheidenheid aan culturele makers en initiatieven is de zuurstof voor de creatieve stad die Haarlem wil zijn.

Daarnaast leveren ze een grote bijdrage aan de uitdagingen van de veranderende stad, waar we willen dat verschillen – tussen kansarm en kansrijk, tussen het eeuwenoude centrum van de stad en de nieuwe stedelijkheid in het oosten en noorden – kleiner worden in plaats van groter. Dat gaat de culturele sector niet alleen oplossen, daarvoor is de hele stad nodig, maar we zien wel dat juist ook deze cultuurmakers de kloof helpen dichten en anderen daarin mee kunnen nemen. Dat

Visie	In 2028 is Haarlem een cultureel rijke stad, die haar parels koestert en waar een diversiteit aan instellingen en cultuurmakers zorgt voor vernieuwing. Door de verbondenheid van het culturele veld zorgen we er gezamenlijk voor dat cultuur toegankelijk is voor alle Haarlemmers.				
Pijlers	Koesteren		Prickelen		Verbinden
Ambities	Ambitie 1 Kunst en cultuur voor iedereen	Ambitie 2 Ruimte voor cultuurmakers en creativiteit zichtbaar in de stad	Ambitie 3 Versterken van dwarsverbanden tussen cultuur en het sociaal domein	Ambitie 4 Versterken van cultuureducatie	Ambitie 5 Vergroten van het belang van culturele voorzieningen en erfgoed voor Haarlem als cultuurstad

doen ze door verspreid in de stad te werken, ontmoetingsplekken te creëren en een veelheid aan mensen te bereiken. Van eenzame ouderen die opbloeien door samen te zingen tot jongeren die hun talenten ontdekken. Het is die grote groep culturele makers en organisaties die cultuur van kwaliteit in de wijken brengt.

Verbinden

Zelfs een pandemie houdt het Haarlemse culturele veld niet tegen om nieuwe initiatieven op te zetten. Een nieuw theater, debatten via uitmuntende livestreams, een nieuwe broedplaats. Er is veel activiteit en levendigheid door de hele stad. We zien een groot potentieel wanneer we al die initiatieven, al die energie, bij elkaar weten te brengen. We kunnen elkaar nog meer versterken. Want het is niet zo dat iedere individuele instelling de hele stad of iedere doelgroep dient te bereiken. De Koorbiënnale bereikt andere mensen dan Schalkwijk aan Zee. En dat is alleen maar goed. Maar juist in de gezamenlijkheid zijn we in staat om zoveel mogelijk Haarlemmers (en bezoekers) van cultuur te laten genieten.

We koesteren, prikkelen en verbinden: koesteren wat er is, prikkelen om te komen tot vernieuwing en verbinden van partijen om te komen tot een groter en sterker geheel dan de som der delen. Om gezamenlijk te werken aan de volgende visie:

Visie

In 2028 is Haarlem een cultureel rijke stad, die haar parels koestert en waar een diversiteit aan instellingen en cultuurmakers zorgt voor vernieuwing. Door de verbondenheid van het culturele veld zorgen we er gezamenlijk voor dat cultuur toegankelijk is voor alle Haarlemmers.

Deze visie vertalen we naar een vijftal ambities. Binnen elke ambitie is er ruimte om te koesteren, te prikkelen en te verbinden. Hierna zullen we eerst aangeven wat deze visie op hoofdlijnen betekent. Vervolgens werken we de ambities uit naar concrete acties.

Vertaling van de visie

We voeren een Haarlemse culturele basisinfrastructuur in

De gemeente erkent het belang van alle culturele instellingen en cultuurmakers voor de stad. Met het Cultuurplan willen we de waardering uitspreken voor de gehele Haarlemse culturele infrastructuur gesubsidieerd en niet-gesubsidieerd, klein en groot, oud en jong. Binnen die rijke culturele infrastructuur vormt een aantal instellingen het fundament, waarvoor de gemeente van oudsher een bijzondere verantwoordelijkheid draagt. Die instellingen benoemen we in dit Cultuurplan expliciet als de Haarlemse culturele basisinfrastructuur, oftewel de Haarlemse BIS. Daarmee wil de gemeente benoemen en bekrachtigen wat er is en duidelijkheid bieden over de rol en verantwoordelijkheden van de gemeente en de betreffende instellingen.

De relatie met de instellingen in deze Haarlemse BIS is historisch gegroeid, waarbij veelal sprake is van langjarige partnerschappen. De gemeente ondersteunt de instellingen in de BIS met structurele subsidie. Bovendien zijn de

Waarom kiest Haarlem voor een culturele basisinfrastructuur?

De gemeente Haarlem ondersteunt een aantal instellingen in Haarlem al langere tijd met meerjarige subsidies voor exploitatie en huisvesting. Dat doen we omdat deze instellingen een cruciale functie vervullen in verschillende cultuurdisciplines. Ze vervullen een sleutelpositie in het veld, als ontwikkel- of presentatie instelling, als plek waar een waardevolle collectie wordt beheerd en gepresenteerd, als gerenommeerd podium, of als bibliotheekvoorziening. Bovendien zijn zij veelal gehuisvest in voor cultuur gebouwde of verbouwde gemeentelijke panden. Door deze instellingen in dit Cultuurplan expliciet te benoemen als Haarlemse culturele basisinfrastructuur bekrachtigen we de bijzondere, veelal langjarige partnerschappen. In de coronacrisis hebben we ingezet op het behoud van de culturele instellingen. Daarom is gekozen om de huidige meerjarige subsidies voort te zetten. Dat betekent dat er binnen het huidige financieel kader geen mogelijkheden zijn om de BIS uit te breiden met meer instellingen.

Waarom de term culturele basisinfrastructuur?

Culturele basisinfrastructuur is een gangbare term binnen het cultuurbeleid. Zowel landelijk als binnen veel gemeenten worden die instellingen die van de betreffende overheid meerjarige subsidie ontvangen aangeduid als de culturele basisinfrastructuur. We benadrukken echter dat het culturele profiel van Haarlem door veel meer partijen wordt bepaald. De term basisinfrastructuur (BIS) is geen keurmerk. Teylers Museum is bijvoorbeeld van onschatbare waarde, maar maakt geen deel uit van de basisinfrastructuur vanwege een andere subsidiëring. Het Haarlemse cultuurbeleid beperkt zich ook niet tot de BIS. We maken gebruik van een breed instrumentarium om de ambities in dit Cultuurplan te realiseren. Met de introductie van programmasubsidies geven we meer organisaties en cultuurmakers mogelijkheden om structurele activiteitenprogramma's op te zetten.

BIS-instellingen vaak gehuisvest in gemeentelijk vastgoed, dat veelal specifiek voor de culturele functie gebouwd en/of verbouwd is.

Van BIS-instellingen wordt verwacht dat zij een bijdrage leveren aan het realiseren van alle ambities in het gemeentelijk cultuurbeleid, waarbij de schaal en focus afhankelijk is van de beschikbare middelen en het eigen profiel en het programma van de instelling. Verder zijn BIS-instellingen zich bewust van hun bijzondere verantwoordelijkheid in het Haarlemse culturele veld, richting kleinere en niet-gesubsidieerde organisaties en cultuurmakers. Ze bieden een podium, ruimte voor

ontwikkeling van talent en zoeken actief de samenwerking op.

In hoofdstuk 5 worden de instellingen in de Haarlemse culturele basisinfrastructuur beschreven.

We geven meer ruimte voor cultuurmakers en cultuur in de wijken

De gemeente Haarlem wil het cultuurmakersklimaat versterken, met name in de wijken buiten het centrum. Door het opzetten van programmasubsidies en de inzet op kunst en cultuur in de wijken krijgen meer

cultuurmakers de kans om hun projecten uit te voeren.¹ Daarbij stimuleren wij de verbindingen met partijen in het sociaal domein. We brengen mooie projecten en initiatieven uit de wijken – onze verborgen parels – meer onder de aandacht door cultuur breder te promoten. Ook letterlijk willen we meer ruimte creëren. We zetten in op de versterking van culturele broedplaatsen en willen als culturele sector, zowel vanuit de gemeente als vanuit het veld, een grotere stempel drukken op gebiedsontwikkeling.

We zetten in op netwerkversterking van het culturele veld

Gezamenlijk maken we inzichtelijk wie welk publiek uit welke gebieden van de stad bereikt. BIS-instellingen werken nauw samen met elkaar op thema's als cultuur in de wijken, diversiteit en inclusie en publieksparticipatie, ondersteund door de gemeente. Daarnaast

¹ In hoofdstuk 6 gaan we in op de nieuwe financieringsstructuur.

hebben deze instellingen een verantwoordelijkheid om andere cultuurmakers te ondersteunen, door ze een podium te bieden en de kennis en organisatiekracht met hen te delen. Het gaat om samenwerkingen vanuit wederkerigheid, omdat juist de BIS-instellingen de andere cultuurmakers nodig hebben om ook bij te dragen aan meer cultuur in de wijken, aan het bereiken van andere doelgroepen. En we zorgen dat het netwerk van al die grote en kleine instellingen en cultuurmakers verstevigd wordt, zodat we elkaar nog beter en makkelijker vinden, met een inzet op duurzame samenwerkingen in plaats van incidentele projecten.

Parksessies

3.2 | Ambitie 1: Kunst en cultuur voor iedereen

Waar willen we naartoe?

Dat alle Haarlemmers van cultuur moeten kunnen genieten, dat vinden we al heel erg lang. In de 18^e eeuw waren de stadsorganisten verplicht om wekelijks een gratis toegankelijke orgelbespeling te verzorgen. Anno 2021 is het onze ambitie dat cultuur toegankelijk is voor alle Haarlemmers. Ons streven is dat iedereen – ongeacht leeftijd, inkomen en afkomst – in Haarlem activiteiten van zijn gading kan vinden en zich bij een bezoek welkom voelt in onze culturele instellingen.

Het is nog lang niet voor iedere Haarlemmer vanzelfsprekend om gebruik te maken van het culturele aanbod van de stad. Jongeren, ouderen en Haarlemmers met een bicultu-
rele achtergrond bezoeken minder vaak de

grote instellingen in het centrum van de stad en zoeken naar andere vormen om kunst en cultuur te maken en te beleven. De culturele instellingen spannen zich ondertussen in om een breder publiek te bereiken en de sector diverser en inclusiever te maken, door anders te programmeren of te kijken naar de samenstelling van de eigen organisatie. Daarbij maken ze gebruik van de vele cultuurmakers en organisaties met hun voelsprietten in de wijken en buurten van Haarlem.

Spreiding en samenwerking zijn de sleutelwoorden om kunst en cultuur toegankelijk te maken voor alle Haarlemmers. Veel cultureel aanbod is nu vooral geconcentreerd in de binnenstad. Voor veel Haarlemmers is de stap naar een culturele instelling te groot. Stapsge-
wijs ontdek je wat cultuur te bieden heeft én

je ontdekt je eigen talent. Dat gebeurt dichtbij in de eigen vertrouwde directe omgeving. Dat vraagt om een andere denkwijze: niet hoe krijgen we de mensen naar de instelling toe, maar vooral ook omgekeerd, hoe brengen we het culturele aanbod naar de mensen.

In het bewonersonderzoek gaven Haarlemmers aan dat ze geld voor cultuur eerst zouden uitgeven aan het vergroten van de toegankelijkheid of aan kleinschalige culturele initiatieven in en voor de wijk. Die toenemende behoefte aan culturele activiteiten op wijkniveau past ook bij de ontwikkelingen van Haarlem: de uitbreiding van de stad, de bouw van nieuwe woningen en de nieuwe gebiedsontwikkelingen in de verschillende stadsdelen. In de gebiedsontwikkeling wordt het belang van een aantrekkelijke woonomgeving steeds meer erkend en juist kunst en cultuur kunnen hieraan bijdragen. Door het creëren van culturele activiteiten, kunstprojecten en een bijhorende culturele infrastructuur in de wijk kunnen bewoners zich ontwikkelen en elkaar ook ontmoeten. Dat maakt een wijk levendig, herkenbaar, veiliger en minder anoniem. Cultuur in de eigen vertrouwde wijk maakt het laagdrempelig en toegankelijker, zodat kunst voor iedereen altijd dichtbij is.

In de Omgevingsvisie functioneert het centrum als huiskamer van de stad, met de grote culturele trekkers en een binnenstad met regionale en toeristische aantrekkingskracht. De binnenstad is via stadsstraten goed verbonden met de rest van Haarlem. Want juist in de andere delen van Haarlem versterken we het sociale weefsel van de stad: meer ruimte voor ontmoeting en nabijheid en toegankelijkheid van sociaal-maatschappelijke voorzieningen.

Zoals de stadsstraten zorgen voor verbinding tussen de stadsdelen, zorgen de culturele instellingen en ontmoetingsplekken, kunstenaars en stadmakers voor een hecht cultureel

veld dat garant staat voor een divers cultureel aanbod voor alle Haarlemmers.

Doel

We werken meer samen aan een verbreding en vergroting van het publieksbereik, zodat kunst en cultuur toegankelijk zijn voor alle Haarlemmers, in de culturele instellingen en dicht bij huis.

Uitvoeringslijnen: hoe gaan we dat doen?

We introduceren programmasubsidies

Met het instellen van programmasubsidies maken we gezamenlijke activiteitenprogramma's mogelijk. Met het Cultuurstimuleringsfonds worden nu incidentele projectsubsidies verstrekt. En met gesubsidieerde instellingen worden prestatie-afspraken gemaakt. Door daarnaast programmasubsidies te gaan verstrekken, creëren we ruimte voor een gezamenlijke en gestructureerde aanpak voor 2022-2024, gericht op de ambities in dit Cultuurplan. Voor een samenwerking van gesubsidieerde en niet-gesubsidieerde organisaties, voor groot en klein, voor cultuurmakers tezamen met culturele en andere maatschappelijke organisaties. Gezamenlijk ontwikkelde plannen voor bijvoorbeeld het verbreden van cultuurparticipatie komen in aanmerking voor een programmasubsidie vanuit het Cultuurstimuleringsfonds. Hiertoe wordt een nieuwe subsidieregeling opgezet en wordt het Cultuurstimuleringsfonds aangescherpt. In hoofdstuk 7 staan we langer stil bij de nieuwe financieringsstructuur.

Contouren Programmasubsidies 2022-2024

Het college stelt begin 2022 de nieuwe regeling voor programmasubsidies vast. Omdat cultuurmakers en culturele organisaties zich al in een vroeg stadium moeten kunnen beraden of zij aan de formele voorwaarden van de programmasubsidies zullen voldoen, schetsen we hier alvast de contouren.

Contouren voorwaarden

- › Aanvragen voor de driejarige regeling hebben betrekking op de periode 2022-2024.
- › De regeling ziet toe op de ondersteuning van cultuurmakers, structureel en/of niet-structureel gesubsidieerde culturele en maatschappelijke organisaties.
- › De programmasubsidie kan enkel worden aangevraagd door rechtspersonen.
- › De programmasubsidie is bedoeld voor een structureel activiteitenprogramma dat bijdraagt aan een of meer ambities in het Cultuurplan.
- › De programmasubsidie draagt bij aan een duurzaam herstel van de sector na de Covid-19 crisis.
- › De aanvrager gaat een zo gelijkwaardig mogelijke samenwerking aan met andere culturele of maatschappelijke organisaties en/of cultuurmakers die elkaar aanvullen in kennis en in het bieden van nieuwe perspectieven.
- › Het activiteitenprogramma is aanvullend op het bestaande cultuurlandschap.
- › Het betreft een subsidie voor drie jaar, niet bestemd voor exploitatie, wel voor activiteiten en daarmee samenhangende personeelskosten.

- › Voor de periode 2022-2024 is 1,5 miljoen beschikbaar. Met de nieuwe subsidieregeling wordt ingezet op het subsidiëren van langdurende, grotere activiteitenprogramma's. Via de huidige CSF regeling worden kleinere bijdragen gegeven voor veelal incidentele projecten.

Contouren beoordeling

- › Het beleidskader van het Cultuurplan 2022-2028 vormt ook de inhoudelijke basis voor de beoordeling van de driejarige regeling.
- › De activiteiten dienen in ieder geval artistiek-inhoudelijk en zakelijk van kwaliteit te zijn en van belang voor het culturele klimaat in Haarlem.
- › Indien de activiteiten (mede) worden georganiseerd door een reeds gesubsidieerde instelling dient het additioneel te zijn aan het reguliere aanbod.

Planning

- › De beleidsregel Programmasubsidies 2022-2024 wordt afzonderlijk bekendgemaakt, naar verwachting in de eerste maanden van 2022.
- › Aanvragen voor de Programmasubsidies 2022-2024 kunnen naar verwachting in het voorjaar worden ingediend bij de gemeente.
- › Beoordeling vindt plaats door een – nader samen te stellen – adviescommissie bestaande uit de leden van de adviescommissie Cultuurstimuleringsfonds, aangevuld met cultuurambtenaren.
- › Besluitvorming wordt gedaan door het college. Naar verwachting zomer 2022 versturen we de subsidiebeschikkingen aan de aanvragers.

Jongeren en cultuur

Jongerenorganisatie Triple ThreAT werd in 2009 opgericht en is inmiddels uitgegroeid tot een begrip. Dat blijkt ook uit hun verkiezing tot Cultuurclub van het Jaar 2021. De organisatie biedt perspectief en kansen aan Schalkwijkse jongeren, met cultuur en lifestyle als middel. De organisatie geeft de ruimte aan jongeren om te dansen, muziek te maken en hun talenten te ontdekken. "Triple ThreAT is een club van de toekomst, door vanuit de behoefte van de gemeenschap te bouwen aan een discipline-overstijgend aanbod met grote maatschappelijke impact", aldus het juryrapport.

Jongerenprojectbureau Stichting Talent and Dreams (STAD) begeleidt jongeren bij het organiseren van creatieve en innovatieve projecten, zoals een festival of een expositie. Sem Lochs vond bijvoorbeeld dat Haarlem

een relaxte plek miste waar (alternatieve) jongeren bij elkaar konden komen. Samen met Stichting STAD organiseerde zij de pop-up Bar Barefoot in de Egelantier, dé bar waar kunst en cultuur voor jongeren door jongeren centraal stond.

Flinty's is het stedelijk jongerencentrum van Haarlem, onderdeel van welzijnsorganisatie Haarlem Effect, bedoeld voor Haarlemse jongeren tussen 13 en 21 jaar. Flinty's biedt een podium voor jongeren om evenementen, debatten of optredens te organiseren. In samenwerking met de Rob Acda Award is in 2015 de Flinty's Trofee in het leven geroepen. Elk jaar strijden jonge rappers, singer-songwriters en bands om de eerste plek. De winnaar wint een plek in de laatste Rob Acda Award voorronde, een optreden tijdens de Houtnacht en de Flinty's bokaal.

Met het CSF willen we verbreding, versterking, ontwikkeling en vernieuwing van het culturele aanbod stimuleren, zodat iedere inwoner actief en/of receptief kan participeren. Voorop staat de artistieke kwaliteit van culturele

makers en organisaties. Inhoudelijke kennis en kunde vormen de basis van geslaagde culturele projecten. Daarnaast hechten we belang aan de duurzaamheid van projecten en de betekenis voor de stad/buurt. Een

Cultuur in de wijk

In de Bibliotheek Schalkwijk staat het MeeMaakPodium, een open podium en huiskamer waar creativiteit de boventoon voert. De wijk programmeert zelf, iedereen is welkom om op basis van een vraag, wens, ambitie of talent een activiteit neer te zetten.

De Stookkamer is een kersverse broedplaats in de zuidelijkste wijk van Haarlem. Een plek voor en door de buurt, daarnaast worden kunstzinnige wijkprojecten geïnitieerd zoals streetart en guerilla kunst op gekke plekken.

Het Verhalenhuis heeft zich in haar driejarig bestaan ontwikkeld tot een belangrijke

culturele aanbieder voor bewoners van Haarlem Noord, met onder andere muziek, films en theater door professionele cultuurmakers.

In het project 'Het ongeziene gezien' van Stichting Kapsalon maken bewoners onder begeleiding van kunstenaars kunst om in de openbare ruimte te laten zien.

Het festival Schalkwijk aan Zee vindt jaarlijks plaats aan de Molenplas, met kunst, dans en muziek. Veel Schalkwijkse partijen, maar ook de podia uit het centrum presenteren zich hier.

kunstparticipatie-project kan plaatsvinden mits er in een buurt voldoende draagvlak en (zelf-)organiserend vermogen is. De bewoners en de kwesies die hen bezig houden zijn het uitgangspunt van projecten. Het afbakenen van een bepaalde buurt is belangrijk, net zoals het nemen van de tijd en aansluiten bij bestaande initiatieven. Met andere woorden: snel de wijk in, een project parachuteren en uitvoeren en er weer uit, levert geen duurzaam effect op. Om ervoor te zorgen dat het fonds voor zoveel mogelijk culturele makers en organisaties toegankelijk is, worden gesprekken georganiseerd. Met pitches voor kleine

subsidiebedragen wordt de toegankelijkheid van het CSF verder vergroot.

We ondersteunen culturele initiatiefnemers vanuit de hele gemeente

Verschillende afdelingen van de gemeente ondersteunen (culturele) initiatieven uit de stad door middel van advies en ondersteuning en/of financiering. Zo is er de Initiatieven school, waarbij bewoners met buurtinitiatieven worden ondersteund via trainingen en netwerken. Er worden regelmatig

Initiatievencafés georganiseerd, waar vaak culturele initiatieven op het podium staan. Bestuur Op Maat biedt initiatiefnemers snel integraal advies van de juiste ambtenaren en duidelijkheid waarop de gemeente het initiatief al dan niet kan ondersteunen. Via het Participatie en Leefbaarheid-fonds investeren we fors in het ondersteunen van initiatieven op wijkniveau. En met bijvoorbeeld Schalkwijk aan Zet kunnen bewoners zelf een wijkbudget verdelen.

We ondersteunen de programmering van culturele ontmoetingsplekken in de wijk

We onderstrepen het belang van fysieke culturele voorzieningen op wijkniveau. Zoals de community library in Schalkwijk, waar de bibliotheek de plek is voor tal van culturele projecten en activiteiten. De laatste jaren zijn in verschillende wijken steeds meer culturele activiteiten en programma's opgezet door cultuurmakers en bewoners in een buurthuis of een andere locatie. Denk aan het Verhalenhuis en het Kweekcafé in Noord, de Stookkamer en het Badhuis in Zuid-West, of de Stichting Culturele Activiteiten (SCAS) met een podium in het winkelcentrum van Schalkwijk. Dit soort plekken willen we waar mogelijk versterken en promoten onder de bewoners als locaties die onderdeel zijn van de culturele infrastructuur. Daarbij gaan we uit van wat er al is. Want iedere wijk kent al actieve organisaties en cultuur- en stadmakers die mensen bij elkaar brengen. We werken niet top-down, maar gaan uit van wat er leeft in de buurt en waar de behoefte ligt. Voor meerjarige programmering in samenwerking met een of meer partners kunnen organisaties een aanvraag indienen voor de nieuwe programmasubsidies.

We maken per stadsdeel een culturele startfoto

Om te bepalen wat waar nodig is en waar in de stad kansen liggen voor kunst en cultuur, stellen we de komende cultuurperiode van elk stadsdeel een culturele startfoto op. We brengen in beeld welke fysieke locaties aanwezig zijn. En welke culturele programmering al aanwezig is zoals festivals en projecten. In de startfoto beschrijven we de unieke kenmerken van het stadsdeel en de culturele ambities en kansen voor de komende jaren. We onderzoeken en bepalen met welke ambities we aan de slag gaan, hoe we deze concreetiseren en financieren. We richten ons daarbij specifiek op de wijken die het meeste aandacht behoeven. Daarbij maken we gebruik van de kennis van andere domeinen van de gemeente. Zo heeft het sociaal domein al startfoto's van ieder stadsdeel, zijn er gebiedsanalyses van stadsdelen ontwikkeld en is voor Schalkwijk al eerder een dergelijke culturele verkenning opgesteld.

We stimuleren samenwerking en maatwerk per wijk

De gesubsidieerde culturele organisaties ontwikkelen reeds plannen en activiteiten om het publieksbereik te verbreden. De gemeente stimuleert hen om met voorstellen te blijven komen om bij te dragen aan de doelstelling voor meer cultuur in de wijk en tevens groepen die nu nog weinig betrokken zijn bij kunst en cultuur (o.a. nieuwe Haarlemmers, jongeren en jongvolwassenen) meer te betrekken bij hun activiteiten. We vragen niet van elke gesubsidieerde instelling om iedereen in elke wijk te bereiken. Integendeel; een eigen profiel met een duidelijke artistieke signatuur en heldere bijpassende keuzes voor bijbehorende publieksgroepen zorgt voor onderscheidende

instellingen. Daarbij stimuleren we een vraag-gerichte aanpak, dat wil zeggen vanuit de behoeftes en kennis van actieve organisaties/bewoners in de wijk. Want ieder stadsdeel vraagt om maatwerk. In de verschillende wijken zijn er partners te vinden, veelal in het sociaal domein, die kunnen helpen met het verbinden van culturele instellingen en diverse publieksgroepen.

Vanuit de gemeente ondersteunen we met culturele startfoto's, en organiseren we ook bijeenkomsten per wijk waar we die culturele verkenningen presenteren. Vervolgens is het aan de stad om dit op te pakken en gezamenlijk ervoor te zorgen dat iedere Haarlemmer cultuur kan beleven. Programmasubsidies zijn bedoeld voor programma's waarin sprake is van een zo gelijkwaardig mogelijke samenwerking van de aanvrager met andere culturele of maatschappelijke organisaties en/of cultuurmakers.

We vernieuwen de bibliotheekvestigingen

Een van de culturele instellingen die een grote bijdrage levert aan het stimuleren van cultuurparticipatie van alle leeftijden is de Bibliotheek Zuid-Kennemerland in Haarlem. Het is de meest laagdrempelige culturele voorziening in de stad. Je kunt er allang niet meer alleen boeken en muziek lenen. Samen met partners organiseert zij verschillende activiteiten. De bibliotheek wil een plek van verbinding zijn, waar Haarlemmers zich thuis kunnen voelen. Met de verschillende vestigingen kan ze inspelen op de behoeftes van inwoners in de verschillende wijken van de stad. Zo beschikt de bibliotheek in Schalkwijk over een Taalplein, vanwege de grote hoeveelheid anderstalige inwoners in de buurt. Voor veel inwoners is de bibliotheek een belangrijke plek om te studeren en te leren. De gemeente investeert

€ 6,5 miljoen in de verbetering en vernieuwing van de bibliotheekvestigingen.

We geven kunst en cultuur een plek binnen gebiedsgericht werken

Kunst en cultuur hebben een prominente plek in het gebiedsgericht werken. In de stadsdelen is cultuur jaarlijks aangesloten bij de gebiedsplannen en gebiedsagenda's. Zo leveren we in elk deel van de stad maatwerk en ondersteunen we kunst- en cultuurprojecten die de kwaliteit van de leefomgeving in specifieke buurten en gebieden bevorderen. Daarbij kijken we hoe cultuur kan profiteren van de waarde die zij brengt in de wijk door een blijvende locatie in het gebied te borgen en alternatieve financiering te vinden binnen de gebiedsontwikkeling. In de ontwikkelzones zijn reeds verschillende aansprekende voorbeelden te vinden waaronder de komst van de Koepel.

We onderstrepen het belang van een inclusieve en toegankelijke culturele infrastructuur

De culturele sector maakt zich hard voor een gelijkwaardige en toegankelijke sector voor cultuurmakers, producenten, werkenden en publiek. De Code Diversiteit & Inclusie is om die reden door de sector zelf opgesteld en ingevoerd. De code gaat uit van vijf principes:

- › Je weet waar je staat ten aanzien van diversiteit en inclusie;
- › Je integreert diversiteit en inclusie in je visie;
- › Je creëert draagvlak binnen je organisatie voor het naleven van de code;
- › Je stelt een plan van aanpak op, gericht op continue verbetering;
- › Je monitort en evalueert naleving van de code en je legt er verantwoording over af.

De gemeente Haarlem onderschrijft de Code Diversiteit & Inclusie en gaat bij instellingen in de Haarlemse BIS uit van het principe: pas toe of leg uit.

We onderkennen dat de zoektocht naar een inclusieve sector een gezamenlijke is van de culturele sector én de gemeente. Binnen de gemeente zijn ambassadeurs Diversiteit & Inclusie aangesteld. Ook hier wil de gemeente het veld ondersteunen met kennis en expertise. Verschillende instellingen hebben al grote stappen gezet op weg naar inclusiviteit. Zo zet de Schuur heel bewust in op een divers personeelsbestand en nodigt het verschillende publieksgroepen uit om samen projecten op te zetten. Patronaat werkt met programmeurs afkomstig uit publieksgroepen die zij nu moeilijk bereikt. Als gemeente willen we het gesprek over dit thema faciliteren. We organiseren bijeenkomsten op dit thema, en willen leren van elkaars ervaringen.

Daarnaast heeft Haarlem uitgesproken een toegankelijke stad voor iedereen te willen zijn, ongeacht beperkingen. Dat betekent dat iedereen mee kan doen, gebouwen en de openbare ruimte toegankelijk zijn ingericht en informatie in heldere, begrijpelijke taal te lezen en te vinden is. In dat kader zijn onder andere 11 Haarlemmers benoemd tot ambassadeurs van de toegankelijke stad. Zij vertegenwoordigen hun achterban bij het vergroten van bewustwording in de stad.

We benutten de mogelijkheden van HaarlemPas en Jeugdfonds

Haarlem heeft gelukkig veel cultureel aanbod dat voor iedereen gratis toegankelijk is. Enkele voorbeelden: Bevrijdingspop, Stripdagen, Schalkwijk aan Zee, Parksessies, Houtfestival, Mars der Muzikanten, Korenlint, Kunstlijn, Archeologisch Museum, Nieuwe Vide en De Vishal. Met de HaarlemPas is ook de toegang

van het Frans Hals Museum, Teylers Museum, ABC Architectuurcentrum en het lidmaatschap van de bibliotheek gratis. Haarlempashouders kunnen bovendien aan de kassa van de podia kaartjes met korting kopen. De gemeente blijft hier aandacht voor vragen. Met de podia is ook gesproken over de mogelijkheid van nog goedkopere last-minute tickets, een optie die inmiddels door de Stadsschouwburg en Philharmonie wordt aangeboden. Vanuit de ambitie 'cultuur voor iedereen' willen de podia op meer manieren de toegankelijkheid verder vergroten. Er zijn plannen om in samenwerking met wijkorganisaties actief de publieksgroepen op te zoeken die niet vanzelfsprekend de weg naar het theater vinden. Door in de wijk gericht (gratis) kaartjes aan te bieden, worden tevens mogelijke ambassadeurs voor de culturele instellingen geworven.

Het Jeugdfonds Sport & Cultuur (voorheen Jeugdcultuurfonds) biedt kinderen voor een cultuurcursus een maximale bijdrage van € 450 per jaar.

We blijven amateurkunst ondersteunen

Een goed, vitaal en afwisselend amateurkunstklimaat in Haarlem is belangrijk. Bijna zestig verenigingen, variërend van koren en orkesten tot toneel- en operetteverenigingen, worden door de gemeente financieel ondersteund in de kosten voor (professionele) artistieke leiding en de zaalhuur voor repetities. Met ingang van 2018 werd de subsidiemethodiek voor amateurkunst vereenvoudigd. In de komende jaren blijven we € 120.000 per jaar investeren in amateurkunst via de Uitvoeringsregeling Amateurkunst. Bij het CSF kunnen subsidieaanvragen voor projecten worden gedaan. De Stadsschouwburg, Philharmonie, Patronaat en Toneelschuur blijven ook een podium bieden aan de Haarlemse amateurkunst.

3.3 | Ambitie 2: Ruimte voor cultuurmakers en creativiteit zichtbaar in de stad

Waar willen we naartoe?

Haarlemse cultuur bestaat bij de gratie van de kunstenaars, van Frans Hals tot Joost Swarte en van Nicolaas Beets tot de regisseurs en acteurs van Toneelschuur Producties. Zij maken de kunst en cultuur in de stad. De Haarlemmer heeft zich altijd gelukkig mogen prijzen met een cultureel klimaat van artistieke topkwaliteit. Een aantal instellingen speelt daar van oudsher een belangrijke rol in. Dat is door het stadsbestuur altijd erkend en dat blijven we koesteren.

Maar het bruist op veel meer plekken in de stad. In de ateliers, in broedplaatsen, op straat, overdag en in de nacht, ontstaan nieuwe ideeën en initiatieven, ontpopt nieuw talent. De culturele voedingsbodem is ontzettend vruchtbaar, zo laat het manifest 'Wij zijn nodig' zien, waarbij ruim 50 kleine cultuurmakers en podia gezamenlijk hun creativiteit, diversiteit en wendbaarheid tonen aan de stad. De ondertekenaars pleiten voor vernieuwing en verbreding binnen het Haarlemse culturele leven.

Die vernieuwing en verbreding is van groot belang. Haarlem is een stad in verandering. Een innovatieve cultuur, ook op wijkniveau, draagt bij aan een aantrekkelijke leefomgeving. Maar Haarlem wil ook een plek zijn waar ruimte is voor rafelranden en experiment, waar jonge kunstenaars betaalbare ruimte kunnen vinden en nieuw talent zich blijft aandienen. Cultuurmakers reflecteren op hedendaagse maatschappelijke vraagstukken, stellen kritische vragen en kunnen met hun verbeeldingskracht een belangrijke rol spelen bij de grote opgaven voor onze samenleving.

Om die uitdagingen te lijf te gaan werken we binnen de gemeente integraal, in afstemming met bijvoorbeeld het ruimtelijk beleid en het economisch beleid. Binnen de cultuursector werken we aan een stad waar cultuurmakers voelen dat hun artistieke kwaliteit gewaardeerd wordt, ze de ruimte voelen om te experimenteren en waar creativiteit zichtbaar is in de hele stad. Met ook letterlijk meer ruimte voor kunst en cultuur.

Doel

We koesteren artistieke topkwaliteit bij instellingen en stimuleren dat cultuurmakers meer ruimte krijgen – ook letterlijk – voor vernieuwing, dag en nacht.

Uitvoeringslijnen: hoe gaan we dat doen?

We ondersteunen het cultuurmakersklimaat in Haarlem

Op verschillende manieren investeert Haarlem in een gezond en bloeiend cultureel klimaat. Allereerst bekrachtigen we het fundament van

kunst en cultuur met het benoemen van een Haarlemse culturele basisinfrastructuur. De instellingen binnen deze Haarlemse culturele basisinfrastructuur kunnen, met structurele, meerjarige subsidies, rekenen op de gemeente als partner. Met deze maatregel koesteren we de hoge kwaliteit van kunstenaarschap binnen deze instellingen. Met deze instellingen maken we tevens afspraken over hoe zij individuele cultuurmakers en hun ontwikkeling een plek (blijven) geven in hun programma en activiteiten.

Daarnaast zorgen we voor meer financiële mogelijkheden voor andere culturele makers en organisaties, door de invoering van programmasubsidies. Meer cultuurmakers krijgen op deze manier de kans om projecten te realiseren.

Het Cultuurstimuleringsfonds staat reeds open voor subsidieaanvragen gericht op ondersteuning van de beroepspraktijk van cultuurmakers. Vanuit het gemeentelijk herstelplan 2021 wordt met de subsidieregeling 'Herstel beroepspraktijk cultuurmakers' extra ondersteuning geboden aan culturele zzp'ers die eerder niet in aanmerking kwamen voor gemeentelijke noodsteun. Tenslotte wil de gemeente de mogelijkheid verkennen om in samenwerking met een of meer lokale, regionale of landelijke cultuurfondsen een apart cultuurmakersfonds op te zetten. Met een dergelijke subsidieregeling en ruimer budget kan de gemeente professionele cultuurmakers verder ondersteunen in hun beroepspraktijk en helpen groeien.

Daarnaast staan we voor een eerlijke culturele arbeidsmarkt. We onderschrijven de principes van de Fair Practice Code en verwachten van de Haarlemse BIS-instellingen hetzelfde. We gaan uit van het principe: pas toe of leg uit. De gemeente past de code ook toe op opdrachten

Cultuurmakers

Wij zijn trots op de vele Haarlemse cultuurmakers, zoals de muzikanten van Chef'Special, NEMESIS, Rilan and the Bombardiers, Dos Hermanos en Nat Francis. Zoals de theatermakers van Toneelschuur Producties, tgLAVA, Laura van Hal (WIRWAR Producties), Pieter Tiddens (Eigen Werk Theater-team) en Hakim Traïda. De schrijvers Gerda Blee, Nicolien Mizee, Anne-Gine Goemans en dichters Bas Belleman, George Moor- mann en Joshua Baumgarten. De beeldend

kunstenaren Marianne Lammersen, Sjoerd Buisman en Michel van Overbeeke en de striptekenaars Thé Tjong Khing en Joost Swarte. Zoals de performers van Studio MAPA, de dansers van Dansgroep Haarlem en al die vele andere theatermakers, acteurs, beeldend kunstenaars, musici, choreografen, dansers, auteurs, dichters, filmmakers etcetera. Sommigen van hen behoren tot de top van de Nederlandse kunst en cultuur, anderen zijn net gestart.

die zij zelf uitzet. Kunstenaars en vormgevers worden eerlijk betaald voor hun werk.

We dragen bij aan een hechter netwerk van kunstenaars en instellingen binnen de stad. De gemeente Haarlem start met een 'Cultuurkantine', netwerkbijsamkomsten bedoeld om de mensen uit de culturele sector met elkaar te verbinden, informeren en ondersteunen (o.a. over fondsenwerving, inclusie, duurzaamheid etc., in samenwerking met partners).

We investeren in onderscheidende cultuurdisciplines

Haarlem heeft een rijke traditie op het vlak van verschillende kunstvormen, zoals de popmuziek, theater, beeldende kunst, letteren en het beeldverhaal. Het is belangrijk om binnen deze disciplines kunstproducties en talentontwikkeling van (jonge) makers mogelijk te maken. Aanvragen voor een (programma) subsidie waarin sprake is van een duurzame

samenwerking met cultuurmakers uit deze disciplines hebben een pré.

BIS-instellingen als de Nieuwe Vide of Toneelschuur Producties spelen een belangrijke rol in de aanwas van nieuw kunstenaarschap en Patronaat biedt een podium aan nieuwe bands. We investeren in onze toonaangevende disciplines. In 2022 opent het popcentrum op het Slachthuisterrein. Hier bieden we oefenruimte aan jong en oud, groot en klein, om muzikale talenten te ontwikkelen. Het Slachthuis heeft niet alleen een educatieve functie, maar in en rondom het complex zullen ook diverse (culturele) activiteiten worden ontplooid, die van het terrein de nieuwste broedplaats van Haarlem maken.

We blijven ons inzetten voor meer culturele broedplaatsen

Broedplaatsen zorgen voor culturele innovatie, zijn geworteld in de wijk en werken samen met lokale partijen. Anders dan atelierpanden of bedrijfsverzamelgebouwen, waar kunstenaars en ondernemers vaak op hun individuele beroepspraktijk zijn gericht, zijn culturele broedplaatsen sterker gericht op onderlinge samenwerking en cross-overs tussen kunst disciplines, op presentatie en publieksactiviteiten, zijn er mogelijkheden voor educatie en workshops en voorzien zij in betaalbare werk- en oefenruimte.

We hebben aandacht voor de instandhouding van broedplaatsen. Met de nieuwe mogelijkheid van programmasubsidies willen we enthousiaste en creatieve organisaties minder afhankelijk laten zijn van incidentele projectfinanciering, en ze in staat stellen om zo een meer solide basis voor hun activiteiten te verkrijgen.

De vraag naar fysieke ruimte is groot. Daarom willen we het aantal culturele broedplaatsen verder uitbreiden, zoals ook in de Omgevingsvisie is benoemd. Om ruimte beschikbaar te maken en betaalbaar te houden biedt gemeentelijk vastgoed kansen. Het kunstenaarscollectief Horizonverticaal dat op straat dreigde te komen kon met inzet van dit gemeentelijk vastgoed een nieuw onderkomen vinden, in het voormalig Magdalenaklooster. Daarmee is niet alleen het kunstcollectief behouden voor het kunstklimaat in Haarlem, ook het bijzondere pand met zijn rijke geschiedenis is behouden voor de stad en toegankelijk door de publieke functie. Het draagt bij aan de leefbaarheid en de aantrekkelijkheid van de buurt. De verdere ontwikkeling van de Oerkap en Haarlemmer Stroom biedt ook kansen.

Ook cureert 37PK een gastatelier (in het ateliercomplex aan de Gedempte Voldersgracht), waar kunstenaars van buiten Haarlem werken. Deze functie wordt uitgebreid met een Artist-in-Residence 'DOC4' aan de Scheepmakersdijk, waar kunstenaars uit verschillende disciplines kunnen verblijven. Door het beschikbaar stellen van deze ruimtes ontstaan interessante uitwisselingen die het kunstklimaat en daarmee de stad voeden. Er wordt met andere culturele instellingen samengewerkt aan internationale uitwisselingen en een internationaal netwerk opgebouwd.

Uiteraard benutten we de kansen binnen de Metropoolregio Amsterdam (MRA). Aan de hand van het regioprofiel 'Meer dan de delen. Programma Kunst, Cultuur & Erfgoed 2019-2024' werken gemeenten en provincie aan het bevorderen van cultuurparticipatie en het faciliteren van een toekomstbestendige cultuursector binnen de MRA. Het creëren en behouden van broedplaatsen is een van de gezamenlijke prioriteiten. In het netwerk van de MRA delen we kennis en ervaring.

Broedplaatsen

Nieuwe Vide is momenteel gehuisvest op het terrein van Haarlemmer Stroom en bestaat uit 25 studio's voor kunstenaars en een expositieruimte met een activiteitenprogramma.

Het kunstenaarscollectief Horizonverticaal is een culturele broedplaats gevestigd in het Magdalenaklooster met 5 studio's en een tentoonstellingsruimte.

In de Greinerschool zijn ateliers voor kunstenaars en werkruimtes voor creatieve ondernemers gevestigd. Hier heeft de stichting Klein Haarlem een levendige hub gecreëerd. Klein Haarlem verbindt het gebouw met de buurt door middel van projecten. Vanuit

hier organiseert Klein Haarlem ook allerlei evenementen in de stad, zoals Parksessies.

Studio MAPA (The Moving Academy for Performing Arts) is een tweede fase opleiding in Performing Arts/Bewegingstheater. Deelnemers zijn jonge professionele muzikanten/of theatermakers en/of beeldend kunstenaars. Sinds 2015 heeft studio MAPA een theater-laboratorium met werkstudio's op het terrein aan de Korte Verspronckweg.

De Drijfriemfabriek met muziekstudio's, culturele werkplekken en ateliers verbonden aan het stadsstrand de Oerkap, met horeca en een theatertuin.

dynamiek van jonge studenten niet als vanzelf in de stad aanwezig is. Juist met een sterk atelierbeleid kan een stad dat enigszins compenseren. Voor autonome kunstenaars wordt het atelierbeleid uitgevoerd door de kunstorganisatie 37Platform voor Kunsten. 37PK verzorgt de toewijzing aan nieuwe huurders voor de beschikbare ateliers. Alle

professionele kunstenaars die in Haarlem wonen of werken kunnen zich inschrijven bij 37PK en daarna reageren op vrijgekomen ruimten. Kandidaten worden door 37PK getoetst op hun professionaliteit, kwaliteit en actieve beroepspraktijk. Uit de gegevens van de organisatie blijkt een toenemende behoefte aan ateliers, op dit moment ligt een vraag van 100 extra ateliers bovenop de nu beschikbare 83 ateliers verspreid over 11 verschillende panden. Een belangrijke voorwaarde is dat de atelierprijs betaalbaar is en blijft voor de doelgroep. In hoofdstuk 6 lichten we de financiering nader toe.

We stimuleren de nachtcultuur

We vinden het belangrijk dat Haarlem een levendige nachtcultuur kent. Juist in de nacht is er ruimte voor nieuwe vormen van kunst, voor het afwijkende, het prikkelende. Als gevolg van corona, lockdowns en avondklok lag het nachtleven echter stil. We ondersteunen het initiatief van Stichting Nachtwacht Haarlem, om de Haarlemse nachtcultuur te bevorderen en te stimuleren. De gemeente onderzoekt de mogelijkheden voor nieuw sluitingstijdenbeleid en een locatie met 24-uurshorca. Factoren als groei van de stad, veranderende doelgroepen en uitgaansgedrag, overlast, vrij ondernemerschap, en bestemmingsplannen spelen hierbij een rol. Een integrale visie op nachtcultuur, waarin diversiteit, veiligheid en inclusiviteit zijn geborgd, zorgt voor een aantrekkelijke, gastvrije en bruisende stad. De komende periode onderzoeken we gezamenlijk met Nachtwacht Haarlem welke doelen we willen behalen en hoe we dat gaan doen. De programmasubsidies bieden hier mogelijkheden voor.

We zetten kunst en cultuur in als integraal onderdeel van ruimtelijk beleid

Veel uitdagingen in de culturele sector zijn sectoroverstijgend, zoals een ruimtevraag en mogelijke invulling van leegstaande panden of het verlenen van vergunningen. Opgaven worden multidisciplinair opgepakt, met onder meer Cultuur, Economie, Jeugd, Omgevingsbeleid, Vastgoed en Vergunningen, waarbij we zoveel mogelijk willen uitgaan van wat er wel, in plaats van niet kan.

Leegstaande panden worden zoveel mogelijk benut voor tijdelijke culturele activiteiten. Een

Nachtwacht Haarlem

Nachtwacht Haarlem

Nadieh Bindels ging in gesprek met de wethouders van Cultuur en Economie. Zij signaleert een achteruitgang van de Haarlemse nachtcultuur in de afgelopen jaren, met een opkomende monocultuur als gevolg. Nadieh zette Nachtwacht Haarlem op, als belangbehartiger, expertisecentrum en verbinder voor de verbetering van de Haarlemse nachtcultuur. Nachtwacht Haarlem organiseerde in mei 2021 een driedelige online talkshow over de toekomst van de nachtcultuur.

actief maatschappelijk vastgoedbeleid stuurt op voldoende betaalbare ruimte voor culturele innovatie. Dat betekent vastgoed vaker vasthouden voor maatschappelijke voorzieningen en frictieleegstand accepteren. Maatschappelijke ruimtes worden gedeeltelijk door de wijk zelf ingevuld. Haarlem werkt ook aan een kerkenvisie. Leegstaande kerken kunnen als prominent onderdeel van sociaal-maatschappelijke wijkstructuren gaan functioneren, waarbij een culturele invulling een optie is.

Bij de verkoop van gemeentelijk vastgoed en/of de herontwikkeling van markante plekken in de stad wordt ook ingezet op culturele herbestemming. De Drijfriemenfabriek en de Oerkap zijn hier een aansprekend voorbeeld van. De herontwikkeling van de Egelantier en de Koepel biedt ook nieuwe kansen.

We stimuleren de culturele instellingen om ook zelf hun rol te pakken binnen ruimtelijk beleid. Juist partijen als ABC Architectuurcentrum en 37PK zijn belangrijke aanjagers in het vergroten van het belang van kunst en cultuur. Door vooraan te staan bij gebiedsontwikkeling creëren ze kansen voor de gehele sector.

We zorgen voor meer kunst in de openbare ruimte

Kunstwerken verfraaien de woonomgeving, karakteriseren een wijk, geven het 'smoel'. Het verandert een anonieme locatie in een bijzondere plek, een plek met een verhaal. En soms draagt kunst in de openbare ruimte ook bij aan een prettiger sfeer, aan een beter gevoel van veiligheid, zoals in een tunnel. Binnen het beeldende kunstbeleid is een werkwijze voor nieuwe kunst opdrachten. De adviescommissie Kunst in de Openbare Ruimte adviseert bij de totstandkoming. Elke opdracht is maatwerk waarin elementen als ruimtelijke context, artistieke kwaliteit en bewonersparticipatie worden

meegenomen. De afgelopen periode hebben we een enorme inhaalslag op restauratie en onderhoud van de stadscollectie kunnen realiseren. Ook zijn nieuwe kunstwerken aan de stadscollectie toegevoegd, zoals de muurschilderingen bij Raaks, de Kamp, de Appelaar en recent in Schalkwijk. Hier zetten we de komende periode verder op in. In Haarlem-Oost is een aantal kunstwerken in het Reinaldapark geplaatst.

Een volgende stap is nieuwe kunst opdrachten mogelijk te maken om aan de toenemende vraag te kunnen voldoen en daarmee de stadscollectie te verrijken met nieuwe gevarieerde hedendaagse werken. Haarlem is een historische monumentale én eigentijdse stad waarbij nieuwe kunst(vormen) in het straatbeeld horen. Naar aanleiding van de raadsnotie 'Haarlem goes mural' heeft het college met het besluit 'Uitbreiding stadscollectie kunst in de openbare ruimte' (2018/645811) de intentie uitgesproken om binnen projecten de afweging voor nieuwe kunstprojecten te maken en te financieren binnen de projectbegroting.

De financiering voor deze nieuwe kunstprojecten is een voorwaarde om aan de toenemende vraag te kunnen voldoen. We onderzoeken samen met de projecteigenaren binnen de gebieden hoe we deze aangepaste percentageregeling kunnen uitvoeren.

We blijven de stadskunstkamer ter beschikking stellen aan cultuurmakers

De stadskunstkamer is een kleine parel in het centrum van de stad. Het is een etalage in het stadskantoor van de gemeente Haarlem, waarin ieder kwartaal een andere kunstenaar ruimte krijgt om zijn of haar werk te presenteren.

Stripmuur

Kunst in de openbare ruimte

In opdracht van de Gemeente Haarlem en 37PK, Platform voor Kunsten, werkte beeldend kunstenaar Jana van Meerveld aan een muurschildering in de parkeergarage de Appelaar. Het werk, genaamd 'Troposfeer', neemt je op de verschillende niveaus van de garage mee door aarde, planten en lucht.

Op initiatief van de stichting Hildebrandmonument is in samenwerking met de gemeente een tijdelijke beeldengalerij gerealiseerd. Met deze beeldengalerij ontstaat een kunstroute vanaf de binnenstad naar het Hildebrandmonument in de Haarlemmerhout. Negen Nederlandse kunstenaars hebben een sculptuur gemaakt met als thema 'recycling of het circulaire denken'.

De eerste officiële stripmuur, ontworpen door de Haarlemse meestertekenaar Thé Tjong-Khing is gerealiseerd op de liftschacht van de parkeergarage Raaks, een project van de Stripdagen Haarlem, 37PK en de gemeente Haarlem.

In het Reinaldapark zijn vier kunstwerken geplaatst. Het gaat hierbij om bijzondere kunstwerken uit de stadscollectie die eerst ergens anders stonden of nog geen plek hadden waaronder de geometrische sculptuur van de Haarlemse kunstenaar Remco van der Gugten.

Na de vergroening van de gevel en de bouw van paviljoen DeDAKKAS is de liftschacht van de parkeergarage omgetoverd tot een prachtig kunstwerk door het Nederlands kunstenaarsduo TELMOMIEL. De kunstenaars lieten zich inspireren door oude meesters.

3.4 | Ambitie 3: Verstevenigen van de dwarsverbanden tussen zorg, welzijn en cultuur

Waar willen we naartoe?

Kunst en cultuur hebben een grote sociaal-maatschappelijke waarde. Bezig zijn met kunst en cultuur, in welke discipline dan ook, voedt lichaam en geest en draagt bij aan de kwaliteit van leven. In 2019 concludeerde de Wereldgezondheidsorganisatie dat het beleven van kunst, actief of passief, de gezondheid en het algehele welbevinden bevordert. Deelname aan culturele activiteiten stimuleert het zelfvertrouwen en kan inspiratie en zingeving bieden. De nadruk ligt op het ontdekken en ontwikkelen van talenten en

mogelijkheden, in plaats van onmogelijkheden en beperkingen. Daarnaast maakt cultuur waardevolle ontmoetingen tussen mensen mogelijk en stimuleert het sociale interactie. Kunstvormen zoals theater en muziek maken lastige onderwerpen als eenzaamheid en verlies bespreekbaar.

De positieve effecten van kunst en cultuur op het welbevinden van mensen willen we versterken: Haarlem wil een stad zijn waar iedereen meedoet naar vermogen, waar mensen samenleven met respect voor elkaars eigenheid en verschillen, en waar kansen zijn voor persoonlijke ontwikkeling.

Er zijn de afgelopen jaren al veel succesvolle projecten uitgevoerd waarin kwetsbare inwoners bereikt werden via kunst en cultuur. Zoals het Participatiekoor waarin mensen met en zonder dementie de Matthäus Passion zongen. De Wereldkeuken is als sociale onderneming niet alleen uitgegroeid tot een structurele horeca voorziening maar ook tot een plek waar nieuwe Haarlemmers hun culturele talenten kunnen ontdekken en ontwikkelen. Binnen het intergenerationele project Haarlems Goud zetten de organisaties Hart, Haarlem Effect, Kennemerkhart en culturele makers zich in om actieve cultuurparticipatie voor ouderen te verbeteren en stimuleren.

We waren als stad ontzettend trots toen Haarlems Goud in 2019 beloond werd met de BNG Leve Lang Kunstprijs en Haarlem werd uitgeroepen tot stad die zich het beste als Age Friendly Cultural City had ontwikkeld. Haarlems Goud is het bewijs dat het werkt: met culturele kwaliteit eenzaamheid bestrijden en gevoelens van eigenwaarde en zelfredzaamheid bij de oudere doelgroep versterken. Die lijn willen we vasthouden, waarbij we inzetten op het verduurzamen van de gelegde verbindingen. We bevorderen de uitwisseling tussen culturele en sociale organisaties en verstevenigen het netwerk. Zodat ze elkaar weten te vinden en ook weten welke doelgroepen wel en welke juist nog te weinig bereikt worden.

Vanuit het sociaal domein zet de gemeente Haarlem in op een gebiedsgerichte aanpak. In de wijk kunnen kwetsbare inwoners laagdrempelig ondersteuning vinden. Organisaties sluiten aan op de kracht van de wijk, op bewonersinitiatieven, sociaal ondernemers, ervaringsdeskundigen, zelforganisaties, vrijwilligers en mantelzorgers. In die wijkaanpak trekken cultuur en sociaal domein gelijk op zodat culturele makers en instellingen en zorg- en welzijnsorganisaties gezamenlijk

langlopende projecten op touw zetten en gezamenlijk financiering aanvragen. We streven ernaar dat alle doelgroepen weten waar zij terecht kunnen als zij zich cultureel en creatief willen ontwikkelen.

Doel

De verbinding tussen sociaal domein en cultuur is vanzelfsprekend. Culturele instellingen en zorg- en welzijnsorganisaties zetten gezamenlijk langlopende projecten op touw en vragen gezamenlijk financiering aan. Verschillende publieksgroepen weten waar ze terecht kunnen in stad en wijk om te werken aan culturele passies en interesses.

Uitvoeringslijnen: hoe gaan we dat doen?

We stimuleren een wijkgerichte aanpak en kennisdeling

Vanuit het sociaal domein en met Gewoon in de Wijk wordt ingezet op een gebiedsgerichte aanpak. Activiteiten en voorzieningen dienen in elk stadsdeel aangepast te worden aan de lokale situatie en de behoeften van bewoners. Dat doen we op basis van analyses per wijk. We werken aan een culturele verkenning per stadsdeel, waarbij we ook gebruik maken van de startfoto's die het sociaal domein al gemaakt heeft van ieder stadsdeel. De ene buurt heeft bovengemiddeld veel eenzame ouderen, terwijl een andere buurt juist veel schoolverlaters kent. Ook het aantal ontmoetingsplekken, activiteiten en voorzieningen per buurt wordt in kaart gebracht. We delen die kennis met het culturele veld en stimuleren cultuurmakers en instellingen om hun activiteiten hierop af te stemmen.

Dwarsverbanden

Het Age Friendly Cultural City programma was het vliegwiel voor veel culturele projecten voor ouderen. Met het project Gouden Boeken van kunstenaar Eva Durlacher gaan deelnemers op verschillende locaties in gesprek over hun leven en maken zij visuele levensboeken. Onder de professionele begeleiding van Eva ontstaan intieme kunstwerken.

Het project Dans met Mij van Mas&co en Zorgbalans zet de kracht van muziek en beweging in voor mensen met een haperend brein. In een van de ontmoetingscentra van Zorgbalans nodigen professionele dansers en muzikanten de deelnemers uit tot contact en creatieve sessies.

Het Frans Hals Museum en ouderenorganisatie Kennemerhart ontwikkelden samen het programma Ontmoet de Haarlemse Helden. Ouderen die eenzaam zijn of geheugenproblemen hebben, ontdekken samen met generatiegenoten kunst en krijgen de gelegenheid in een creatieve omgeving het geheugen te stimuleren.

De Stadsschouwburg & Philharmonie zorgde ervoor dat mensen in meer dan twintig zorginstellingen door middel van streaming de kerstproductie Hemels Haarlem! De Kerstrevue konden beleven.

Aan de Cultuurtafel van Veel wordt in de Schuur gedineerd door mensen die elkaar niet kennen, maar wel een passie voor toneel en film delen. Na de maaltijd geniet men van een voorstelling of film. Mensen met een HaarlemPas betalen voor deze avond een klein bedrag.

Cultuurcoaches/combinatiefunctionarissen hebben hier een ondersteunende rol in.

Het sociaal domein heeft veel kennis over wat voor interventies werken en hoe effecten zichtbaar worden. Vanuit cultuur spannen we ons

in om daarvan te leren en het culturele veld te ondersteunen met deze kennis. Anderzijds zien we ook kansen om cultuur een actievare rol te geven in (bestaande) sociale samenwerkingsverbanden en overeenkomsten, zoals de

Coalitie Ontmoet (Eén tegen eenzaamheid), maar ook bij bijvoorbeeld het Preventieakkoord. Net als sport is de cultuursector een waardevolle gesprekspartner als het om welzijn en gezondheid gaat. Naast inhoudelijke samenwerking willen we onderzoeken of maatschappelijke organisaties en het sociaal domein als een van de samenwerkingspartners kan fungeren. Zo kunnen we gezamenlijk kansrijke projecten ondersteunen die van belang zijn voor zowel het sociaal domein als voor cultuur. En zo is er voor de aanvragers een helder loket voor sociaal-culturele projecten.

We zetten het Dolhuys in de kijker

De gemeente heeft geïnvesteerd in de renovatie en functionele vernieuwing van het Dolhuys. Na een grote verbouwing is in november 2020 het vernieuwde Museum van de Geest/het Dolhuys door H.M. de Koningin geopend. Hier wordt de geschiedenis gepresenteerd van de geestelijke gezondheidszorg, de zorg voor mensen met een verstandelijke beperking, de ouderenzorg, de verslavingszorg en de neurologie. Het museum toont het bijzondere van de menselijke geest en de waarde van wat als afwijkend benoemd werd én wordt. Met een inclusieve boodschap is het vernieuwde Museum van de Geest/het Dolhuys een Haarlems boegbeeld van de verbinding tussen cultuur en sociaal domein. Daar waar mogelijk zal de gemeente dit uitdragen. En met programmasubsidies wil de gemeente ook het Dolhuys kunnen ondersteunen in het versterken van de activiteiten.

We stellen Hart en Bibliotheek centraal als schakel tussen cultuur en sociaal domein

Het Museum van de Geest, maar ook andere culturele instellingen kunnen met hun collectie en programmering de relatie tussen cultuur, zorg en welzijn versterken. Bij de ambitie 'cultuur voor iedereen' hebben we het belang van onderlinge samenwerking en afstemming benadrukt. Dat geldt ook voor de verbinding tussen cultuur en het sociaal domein. Hart Haarlem en De Bibliotheek Zuid-Kennemerland zijn hier de aangewezen organisaties voor.

De Bibliotheek is de laagdrempeligste culturele voorziening van de stad, met ontmoetingsplaatsen in de wijken. Hart heeft het netwerk en de ambitie om cultuurparticipatie van allerlei doelgroepen te versterken. De afgelopen jaren deed Hart dat onder meer via het bovengenoemde programma Haarlems Goud. In vervolg hierop werkt Hart, in samenwerking met onder andere Kennemerhart en stichting Gouden Verhalen aan het project Goudmakers, waarin Haarlemmers onder begeleiding van een ervaren kunstenaar voorstellingen, kunstwerken, performances en optredens laten zien.

We vragen Hart en de Bibliotheek duurzame verbindingen aan te gaan met sociale partners in de stad. Deze sociale partners zijn op de hoogte van de vraag van verschillende bevolkingsgroepen. De Rijksregeling Combinatiefuncties is opgezet om deelname aan cultuur en sport voor iedereen mogelijk te maken. Zowel Hart als de Bibliotheek hebben cultuurcoaches/combinatiefunctionarissen die op het snijvlak werken van cultuur en welzijn/zorg/participatie.

Reeds bestaande initiatieven en ambities van organisaties als de Wereldkeuken, Triple ThredT, Stichting Kapsalon, Museum van de Geest en vele andere instellingen worden samengebracht en op elkaar afgestemd.

3.5 | Ambitie 4: Versterken van cultuureducatie

Waar willen we naartoe?

Cultuureducatie gaat over het ontwikkelen van cultureel zelfbewustzijn, het leren omgaan met verschillen (je ziet andere dingen en vormt daar jouw mening over), ontwikkelen van verbeeldingskracht en creatief denken doordat je de vaardigheden en technieken leert. Je maakt kennis met cultuur via professionele kunstuitingen en erfgoed en maakt (samen met anderen) cultuur.

Het belang van cultuureducatie is onmiskenbaar voor de gemeente Haarlem. We willen dat alle kinderen en jongeren in Haarlem kunst en cultuur ontdekken en zich kunnen ontwikkelen, en dat daarbij aandacht uitgaat naar kinderen die weinig culturele bagage meekrijgen vanuit huis. In Haarlem maken we

daar werk van. Want ieder kind moet dezelfde kansen krijgen om zichzelf te ontwikkelen en ontplooiën. We hebben de afgelopen jaren met cultuureducatie voornamelijk ingezet op het primair onderwijs, en verbreden dat nu naar het voortgezet onderwijs (met name vmbo) en de verbinding met buitenschoolse programma's. De school blijft de basis, daar begint cultuureducatie.

Het onderwijs en de Haarlemse culturele instellingen werken nauw samen bij het invullen van kwalitatief goede cultuureducatie. Hart is hierbij de spin in het web, die basisscholen, cultuurmakers en partners in de wijk met elkaar verbindt. Het curriculum van de school is en blijft de verantwoordelijkheid van onderwijsinstellingen. De gemeente en andere partners kunnen ondersteunen, maar ook stimuleren en verbinden.

We hebben de afgelopen jaren goede stappen gezet om cultuureducatie meer te verankeren in de scholen en duurzame verbindingen te leggen tussen scholen en culturele partners. Tegelijkertijd zorgen ontwikkelingen als Covid-19, maar ook het lerarentekort, ervoor dat cultuureducatie onder druk komt te staan. Als gemeente benadrukken wij het enorme belang van goed cultuuronderwijs voor alle kinderen. Van scholen en culturele instellingen verwachten we dat ze zich hier hard voor blijven maken.

Cultuureducatie gaat verder buiten school, en daar kan ook verdiept en ontwikkeld worden. Na schooltijd worden kinderen en jongeren in de eigen omgeving cultureel uitgedaagd. Culturele instellingen werken daarbij nauw samen met het onderwijs en partijen in de wijk, waarbij activiteiten voortkomen uit de vraag van kinderen en jongeren. Jongeren weten waar ze aan hun passie kunnen werken en hun talent kunnen ontwikkelen, of dat nu ligt binnen de muziek, het theater of sport.

Doel

We willen dat ieder kind op school in aanraking komt met kunst en cultuur en tijdens zijn schoolcarrière de lokale culturele instellingen bezoekt. Na schooltijd worden kinderen en jongeren in de eigen omgeving cultureel uitgedaagd. Ze hebben de mogelijkheid om hun talenten te ontdekken en te ontwikkelen.

Uitvoeringslijnen: hoe gaan we dat doen?

We blijven inzetten op Cultuureducatie met Kwaliteit

De komende jaren blijven we inzetten, met Hart als penvoerder, op de succesvolle regeling Cultuureducatie met Kwaliteit, waarbij we voortbouwen op de afgelopen acht jaar. Met aandacht voor doorlopende leerlijnen en de verbinding tussen binnenschoolse en naschoolse cultuureducatie. We leggen specifieke focus op die scholen waar de culturele ontwikkeling van de leerlingen (thuis) minder vanzelfsprekend is. En waar de samenwerking tussen scholen en de culturele sector nog een impuls kan gebruiken om goed cultuuronderwijs te bewerkstelligen. We ondersteunen een grote groep nieuwe scholen bij het verder ontwikkelen van cultuuronderwijs en in proeftuinen werken scholen en de cultuursector aan cultuureducatie binnen burgerschap, vakmanschap of beroepsoriëntatie. Ook komt er meer aandacht voor het speciaal onderwijs en voor het voortgezet onderwijs, met name voor vmbo en mbo. Op een vmbo-school is het jaarlijks aantal uren cultuureducatie een derde van de uren op een havo en een kwart van de uren op het vwo. Binnen veel mbo-opleidingen is momenteel geen aandacht voor cultuuronderwijs.

We continueren Cultuurmenu

We blijven via Hart ook inzetten op Cultuurmenu, een basisprogramma cultuuraanbod voor het primair onderwijs. We vragen Hart om dit programma zo toegankelijk mogelijk te maken voor alle basisscholen en een zo gevarieerd mogelijk cultureel aanbod te realiseren.

We versterken de rol van Hart

In de verbinding tussen het culturele veld en onderwijs speelt Hart een centrale rol. Hart zorgt als netwerkpartner en adviseur voor een goede afstemming tussen de scholen en de

Cultuureducatie

Normaal gesproken is het Cruyff Court in Haarlem-Oost een plek waar kinderen en jongeren uit de buurt naartoe gaan om een balletje te trappen of te basketballen, maar in de zomers van 2019, 2020 en 2021 was het Court toneel voor allerlei culturele workshops. Het Jeugdfonds Sport & Cultuur en Triple ThreaT organiseerden Cultuur@Cruyff Courts, een project om kinderen tussen de 8 en 15 jaar laagdrempelig kennis te laten maken met cultuur (van breakdance tot fotografie). Na de workshops konden kinderen doorstromen naar reguliere lessen van lokale aanbieders.

Met Toneel voor Taal zet De Wereld Kindertheater binnen school en buiten school in op het ontwikkelen van sociale- en taalvaardigheid door middel van theater. Spelenderwijs leren kinderen tussen de 4 en 12 jaar samenwerken en zichzelf beter uitdrukken. Voor leerlingen die tijdens de lockdown een extra (taal)achterstand opliepen werd een speciaal online programma ontwikkeld.

In het Co-creatie Café van Hart worden samenwerkingen gestart tussen basisscholen, kunstenaars en culturele instellingen en krijgen leerkrachten binnen het programma 'Cultuuronderwijs in je rugzak' de kans hun culturele bagage te vergroten door voorstellingen en culturele instellingen te bezoeken. Dit is een onderdeel van Cultuureducatie met Kwaliteit.

culturele omgeving. Hart kent het culturele aanbod op alle disciplines, maakt dat aanbod zichtbaar en zorgt er tegelijk voor dat zij als organisatie ook goed bereikbaar en toegankelijk is. Via het Hart Kenniscentrum Cultuuronderwijs organiseert zij bijeenkomsten en verspreidt kennis voor onderwijs en cultuur. We vragen Hart samen te werken met partijen die een sterke binding hebben met de jonge doelgroep die cultuur nog goed niet weet te vinden (zie ook hierna, cultuurcoaches).

We werken met een Lokale Educatieve Agenda

In de Lokale Educatieve Agenda IV 2019-2023 (LEA) heeft het Bestuurlijk Overleg Primair en Voortgezet Onderwijs Haarlem afspraken gemaakt over samenwerking en gezamenlijk beleid. Een van de centrale thema's is het versterken van cultuuronderwijs en het verankeren ervan in de schoolprogramma's. Binnen de LEA verkennen we hoe we de aandacht

voor cultuureducatie in relatie tot kansengelijkheid nog steviger op de kaart kunnen zetten.

We sluiten een nieuw convenant met betrokken partijen

In 2015 sloten schoolbesturen, culturele instellingen en de gemeente Haarlem het Convenant Cultuur en Primair Onderwijs. Daarin spraken de ondertekenaars het belang van cultuureducatie uit en legden ze een fundament voor Cultuureducatie met Kwaliteit. Het convenant loopt in 2022 af. De gemeente neemt het initiatief voor een evaluatie van het convenant en zal verkennen hoe een eventuele opvolger van dit convenant vormgegeven kan worden. We streven naar een breder convenant, met partners die ambities op het gebied van cultuureducatie en kansengelijkheid onderschrijven.

In het nieuwe convenant benadrukken we het belang van cultuureducatie in alle disciplines.

Het initiatief voor een convenant 'Meer muziek in de klas' sluit hier op aan, en juichen wij toe.

We versterken de rol van cultuurcoaches

Cultuurcoaches (ook wel combinatiefuncties genoemd) zijn belangrijke pioniers bij het toegankelijk en bereikbaar maken van kunst en cultuur voor kinderen. Ze werken in Schalkwijk, Haarlem-Noord en -Oost. Zowel binnenschools, door het cultuuronderwijs te verankeren in het curriculum, als buitenschools door kinderen in hun directe omgeving met cultuur in aanraking te brengen. Daarbij zetten we ook in op de verbinding met het Jeugdfonds Sport en Cultuur. De cultuurcoaches kunnen een grotere rol spelen in de verbinding van scholen met het Jeugdfonds en in de aandacht voor kinderen die van huis uit nog weinig aansluiting hebben met kunst en cultuur.

In de verschillende wijken brengen organisaties als Rebus, STAD, Kunstnest en Triple ThreaT

kinderen en jongeren in aanraking met kunst en cultuur. Het zijn vaak dit soort organisaties, verspreid over de stad, die in staat zijn om kinderen op de juiste manier te raken en aan te sluiten bij hun behoeften. De cultuurcoaches zullen hier nadrukkelijker mee gaan samenwerken.

We hechten aan een integrale inzet voor kansengelijkheid en talentontwikkeling

In de integrale jeugdnota 'Samen voor jeugd' introduceerde de gemeente Haarlem de kansencirkel, bestaande uit elementen om kinderen en jongeren op te laten groeien tot gezonde evenwichtige volwassenen. Cultuureducatie geeft invulling aan de elementen 'actief zijn' en 'kunnen ontwikkelen'. Binnen de gemeente werken ook onder andere de beleidsvelden onderwijs, sport en jeugd aan betere ontwikkelingskansen voor kinderen en jongeren. We willen krachten meer bundelen en meer samenhang aanbrengen in subsidie-regelingen en programma's, zodat we gezamenlijk werken aan een stad waar kinderen nog meer hun eigen talenten kunnen ontwikkelen en waar kansen van Haarlems kinderen gelijk worden.

We werken samen binnen de Metro-poolregio Amsterdam

In de MRA werken we met verschillende gemeenten en provincies samen aan het bevorderen van cultuureducatie. Dat doen we enerzijds rond het thema kansengelijkheid, waarbij kennisessies georganiseerd worden. Daarnaast wordt ingezet op een beter vervoer van leerlingen in het kader van cultuureducatie.

Frans Hals Museum

3.6 | Ambitie 5: Vergroten van het belang van culturele voorzieningen en erfgoed voor Haarlem als cultuurstad

Waar willen we naartoe?

Haarlem heeft prachtige parels. Het vele erfgoed en het aanbod aan culturele voorzieningen zijn belangrijke redenen voor de aantrekkingskracht van Haarlem. Bezoekers komen naar Haarlem voor het Frans Hals Museum, Teylers Museum, of de Grote of St. Bavokerk met het wereldberoemde Müller-orgel. Op de Grote Markt zijn ook het Archeologisch Museum en Anno Haarlem te vinden.

De aanwezigheid van kunstzinnige uitingen, galeries en ateliers door de hele stad en artistiek hoogwaardige festivals maken Haarlem een stad waar het goed wonen, werken, leren en vertoeven is en die een belangrijke regiofunctie vervult.

De stad is gezegend met een rijkdom aan cultuurhistorische waarde. Want het zijn onder meer de middeleeuwse stratenpatronen, de romantische 19^e-eeuwse villaparken en

de arbeiderswijken die niet alleen de vorm, maar ook het karakter van de stad bepalen. Zij vertellen het verhaal van Haarlem. Via cultuurhistorie betrekken we bewoners bij het vormgeven van de stad. Zodat we er gezamenlijk voor zorgen dat veranderingen nu en in de toekomst bijdragen aan het herkenbaar houden van de geschiedenis en de karakteristieken van Haarlem.

Want Haarlem richt zich juist ook op de toekomst. Haarlem wil dé creatieve stad van toegepaste innovatie zijn. Een proeftuin van vernieuwing. De creatieve sector is sterk vertegenwoordigd in Haarlem en er is veel verbinding en overlap met het culturele veld. Binnen broedplaatsen en creatieve werkomgevingen wordt veel samengewerkt. Festivalorganisatoren, theatermakers, grafisch designers en architecten zoeken elkaar op. Binnen de gemeente werken economie en cultuur samen aan een sterke creatieve en culturele industrie. En de intensieve samenwerking binnen de Metropoolregio Amsterdam stelt ons in staat om gezamenlijk te werken aan het vergroten van de cultuurparticipatie en een toekomstbestendige cultuursector.

Door Covid-19 is het toerisme abrupt tot stilstand gekomen. Hoewel het nog niet duidelijk is hoe de bezoekersmarkt zich straks gaat ontwikkelen, gaan we ervan uit dat de stille straten van 2020 en 2021 straks achter ons liggen. Deze onzekere periode benutten we om de balans op te maken. Om te bepalen hoe toerisme in de toekomst een plek krijgt binnen de stad. De focus lag voorheen op het aantrekken van meer bezoekers naar de binnenstad. De groei van het aantal toeristen legde echter ook druk op de leefbaarheid. Daarom wordt de komende jaren ingezet op het aantrekken van de waardevolle bezoeker – nationaal en internationaal – die vaak wordt getrokken door de cultuur en de historische

binnenstad van Haarlem. Haarlem vierde haar cultuur al, en dat wordt alleen maar meer!

Doel

We willen een aantrekkelijke stad zijn voor de waardevolle bezoeker en zetten in onze uitingen daar op in. De creatieve stedeling willen we naar Haarlem trekken door een levendige stad te zijn met festivals, broedplaatsen in combinatie met het erfgoed en de grote cultuurhistorische waarde.

Uitvoeringslijnen: hoe gaan we dat doen?

We blijven economie, toerisme, cultuur en erfgoed verbinden

Gezamenlijk werken we aan een cultureel rijke, economisch vitale en leefbare stad. De verbinding met andere beleidsdomeinen is daarvoor leidend. Erfgoed Haarlem is het kenniscentrum van de Gemeente Haarlem, onder meer verantwoordelijk voor erfgoededucatie en -participatie. Er wordt gewerkt aan een nieuwe Erfgoednota. Onze visies stemmen we met elkaar af en in de uitvoering zoeken we elkaar op. Dit gebeurt bijvoorbeeld ook met de Bedrijven Investeringszone (BIZ) Binnenstad waar de culturele instellingen actief in vertegenwoordigd zijn.

We maken verborgen parels zichtbaar

Haarlem Marketing zet in haar communicatie meer in op verborgen parels. Haarlem als stad van cultuur blijft belangrijk, maar wordt breder ingestoken. Zodat we bezoekers verrassen en prikkelen met kleinschalige

Cultuur maakt Haarlem

Om te vieren dat de KoepelKathedraal na een jarenlange restauratie mooier is dan ooit, werd het spectaculaire project 'Klim naar het licht' gerealiseerd. Tussen de twee torens van de kathedraal hing op 60 meter hoogte een tijdelijke loopbrug, met een schitterend uitzicht over de stad en omgeving.

Onder aanvoering van Joël en Lorenzo Labadie maakten acht rappers een nummer en videoclip over verschillende monumenten,

ter promotie van Haarlem. Aan bod kwamen o.a. de Haarlemmerhout, Paviljoen Welgelegen, Janskerk, beide Bavo's, Stadhuis, Dolhuys, Ripperdakazerne en het Slachthuis.

Een nieuw festival onder bezielende leiding van Klein Haarlem, dat in januari 2022 voor het eerst gaat plaatsvinden. Met een verrassende en innovatieve culturele programmering, als tegenwicht voor de soms brave reputatie van de stad. Haarlem is niet 'boring', integendeel!

activiteiten en initiatieven. Daarbij kijken we voorbij de binnenstad en wijzen we mensen juist ook op bijzondere plekken als de Oerkap, het Museum van de Geest/Dolhuys of Haarlemmer Stroom, waarmee we het centrum vergroten. En trekken we bezoekers via markante evenementen als Klim naar het licht. De lokale omroep Haarlem105 heeft al langer een belangrijke rol in het vertellen van unieke verhalen van Haarlemse cultuurmakers.

Klim naar het licht gaf cultuur in de wijk Haarlem Zuid-West een boost, mede doordat bewoners aan de basis stonden van de marketingcampagne. Het waren de bewoners die de Koepelkerk in heel Zuid-Kennemerland op de kaart zetten. Dit soort bottom-up initiatieven omarmen we ook in de komende jaren.

We zetten in op het spreiden van bezoekers over de hele stad en denken daarbij ook aan formats als 24H, zoals in Amsterdam. Vertaald naar bijvoorbeeld 24H Oost of 24H Zuid-West, stellen gedurende 24 uur bedrijven en instellingen hun deuren open en vinden er allerlei activiteiten plaats.

We informeren nieuwe bewoners

We onderzoeken hoe we nieuwe bewoners informeren over het culturele aanbod, zoals in een welkomstpakket met informatie over de stad.

We ondersteunen cultuurfestivals

Cultuurfestivals vormen een belangrijk onderdeel van het culturele aanbod in Haarlem. Van het grootste stripfestival van noordelijk Europa tot de festivals voor en door Haarlemmers (en omstreken), zoals de Kunstlijndagen en Schalkwijk aan Zee. Van het oudste bevrijdingsfestival van het land tot nieuwkomers zoals het GOLF-festival en Boring.

Onder cultuurfestival verstaan wij een geheel van culturele activiteiten op professioneel niveau met een artistieke missie en visie. Cultuurfestivals zijn als geen ander in staat om bij te dragen aan de ambities uit het Cultuurplan. Festivals maken deelname aan culturele activiteiten laagdrempeliger. Daar komen bezoekers in contact met verschillende cultuuruitingen of kunstvormen. Zij kunnen er geïnspireerd raken om het Haarlemse culturaanbod verder te verkennen. Cultuurfestivals zijn broedplaatsen voor nieuwe kunst en een kweekvijver voor (Haarlemse) jonge cultuurmakers. Festivals zijn bij uitstek plekken voor experiment en cross-overs. De festivalsector werkt steeds meer samen met de culturele instellingen. Wij zorgen dat het netwerk van cultuurfestivals, culturele instellingen en cultuurmakers verstevigd wordt.

De cultuurfestivals zorgen voor levendigheid in de stad, brengen nieuwe groepen naar Haarlem en dragen bij aan de economische vitaliteit en culturele diversiteit.

Kunst en cultuur zijn belangrijke pijlers van het evenementenbeleid 2018-2022. Via dat beleid en bijbehorend evenementenbudget koesteren we de huidige festivals én bieden we ruimte aan nieuwe initiatieven. Voor de activiteitenprogramma's die bijdragen aan een of meer ambities kunnen de organisaties een subsidieaanvraag indienen voor de nieuwe programmasubsidies. Met het CSF zijn er – net als in afgelopen jaren – mogelijkheden om randprogrammering of nieuwe activiteiten te ondersteunen voor nieuwe publieksgroepen. In 2023 vindt besluitvorming plaats over (het kader voor) de verdeling van de eventensubsidies vanaf 2024. Dan kan ook bezien worden of en hoe de beoordeling en subsidiëring van culturele evenementen bijgesteld moet worden.

Culturfestivals

Het **Houtfestival** verrijkt het culturele aanbod in Haarlem met een eigenzinnig aanbod van avontuurlijke kunst en cultuur, gecombineerd met een bijzonder kinder/familie festival. Het is het enige festival in Haarlem en regio dat zich specifiek richt op 'wereldmuziek' in de breedste zin des woords en andere podiumkunsten met een mondiale component. De Houtnacht richt zich vooral op onderbelichte muziekstijlen en lokaal creatief talent.

Het **Internationaal Orgelfestival** is een tweejaarlijks Haarlems evenement voor professionals en aankomende professionele organisten (jong talent), met internationaal publiek. Het Internationaal Orgelfestival is onlosmakelijk aan de gemeente Haarlem verbonden vanwege twee Haarlemse orgels van wereldformaat: het Müller-orgel in de St.-Bavokerk en het Cavallé-Coll-orgel in de Philharmonie. Het festivalprogramma omvat onder andere het Internationaal Orgel Improvisatieconcours en de Internationale Zomeracademie.

De **Internationale Koorbiënnale Haarlem** is het internationale festival voor professionele vocale ensembles, dat tweejaarlijks plaatsvindt in Haarlem en Amsterdam. Het festival confronteert diverse vocale tradities met een actuele visie en brengt dit tot uitdrukking in een programma waarin excellentie, innovatie en educatie centraal staan.

Parksessies is een vierdaags multidisciplinair kunstfestival in de openbare ruimte dat elke zomer plaatsvindt. Het Haarlemmerhout is het decor van een laagdrempelige ontmoetingsplek, waar diverse kunsten uit de Haarlemse musea, theaters en poppodia getrokken worden en de dialoog aangaan met de openbare ruimte. Daarnaast haalt Parksessies de Haarlemse ondergrondse cultuur naar boven: opkomende talenten en verborgen (sub)culturen krijgen een podium.

We werken samen binnen de MRA

In de Metropoolregio Amsterdam werken we samen met de omliggende gemeenten en deelregio's om het culturaanbod op elkaar af te stemmen en de cultuurparticipatie in de regio te vergroten. Ook werken we op MRA-niveau aan een sterkere, toekomstbestendige cultuursector. En zoals we op gemeentelijk niveau de samenwerking opzoeken met andere domeinen, doen we dat nadrukkelijk ook met het programma Kunst, Cultuur en Erfgoed (Platform Economie) van de MRA. We werken samen op terreinen als broedplaatsen, duurzaamheid, cultuureducatie, marketing en erfgoed.

We benutten internationale mogelijkheden

De afgelopen vier jaar hebben we onder andere gewerkt aan het literair programma City Books, in samenwerking met het Vlaams-Nederlands huis deBuren in Brussel. We blijven inzetten op internationalisering met projecten als Streetart, het Artist in Residence programma 'DOC4', Eurotowns en Jumelage, waarmee we kennis en ervaringen uitwisselen met steden en culturele instellingen vanuit heel Europa, en we kunstenaars van over de hele wereld met Haarlem in contact brengen.

4. Haarlemse culturele basisinfrastructuur

In Haarlem is sprake van een zeer divers en uitgebreid landschap van culturele instellingen en initiatieven. De gemeente kan niet alle organisaties ondersteunen, maar wil met de invoering van programmasubsidies meer partijen in staat stellen om bij te dragen aan het realiseren van de gemeentelijke ambities voor het cultuurbeleid. De gemeente heeft een structurele verantwoordelijkheid voor instellingen die een cruciale functie vervullen in verschillende cultuurdisciplines: van theater tot bibliotheek, van museum tot presentatie-instelling, en ondersteunende instellingen op het terrein van cultuureducatie en beeldende kunst. Met de introductie van de term 'basisinfrastructuur (BIS)' maken we die verantwoordelijkheid expliciet. Het gezelschap van BIS instellingen vormt het fundament van de cultuur in de stad.

4.1 | Instellingen culturele basisinfrastructuur

Frans Hals Museum

Het Frans Hals Museum heeft een unieke taak in het culturele bestel van Haarlem: het beheren en presenteren van de gemeentelijke kunstcollectie. Het museum is een van de iconen van de stad, nationaal en internationaal bekend. Met het vierjarige programma 'Gezichten van Noord-Holland' heeft het Frans Hals Museum samen met het Amsterdam Museum een plek in de landelijke culturele basisinfrastructuur gekregen. Via

'tranhistorische co-creatie' worden hedendaagse (groeps-) portretten gekoppeld aan historische portretten in de museumcollecties. En terwijl de oude meesters vooral vooraanstaande personen portretteerden, proberen de musea nu zo veel mogelijk mensen in de hele provincie te bereiken.

Sinds enige tijd wordt onderzocht hoe de reguliere exploitatie van het museum versterkt kan worden. In 2020 heeft het museum een aanvullende exploitatiesubsidie van € 350.000 ontvangen. De gemeenteraad heeft op 8 juli 2021 besloten opnieuw een extra subsidie te verstrekken van € 300.000, voor 2021. **Besluitvorming over een structurele subsidieverhoging vindt plaats bij de begrotingsbehandeling 2022.** Aan de hand van een herijkte opdrachtformulering met betrekking tot de museale taken en het onderhoud van de gebouwen zal besluitvorming plaatsvinden over aanvullende middelen.

Stadsschouwburg en Philharmonie

In 2018 vierden we het 100-jarig bestaan van de Stadsschouwburg. Hier en in de Philharmonie wordt een aansprekend aanbod aan theater en muziek voor een breed publiek uit Haarlem en omstreken gepresenteerd. De podia zijn zeer geliefd bij de bezoekers en de artiesten. Met voorstellingen als Scrooge of Kenau wordt bovendien een podium gegeven aan jong talent. Tevens vermeldenswaardig is het initiatief om voorstellingen naar verzorgingshuizen te streamen, en hier ook korte live-concerten te organiseren.

Behalve voor concerten opent de Philharmonie ook de deuren voor zakelijke evenementen. Dit draagt bij aan een gezonde exploitatie van de stichting Stadsschouwburg & Philharmonie én aan de economische bedrijvigheid en levensduur van Haarlem.

De Schuur en Toneelschuur Producties

De Schuur is een inspirerend en hoog kwalitatief theater, waar artistieke ontwikkeling, publieksbereik en inclusie centraal staan. Stichting Toneelschuur Producties (STP) is het productiehuis van de Schuur, ondergebracht in een aparte stichting. STP biedt theatertalenten de kans om zich te ontwikkelen tot regisseur in een meerjarig begeleidingstraject. De producties zijn landelijk bekend en erkend. Zo waren de vier acteurs uit 'Weg met Eddy Bellegueule' collectief genomineerd voor de Louis d'Or en won regisseur Eline Arbo de regieprijs 2020 en Mary Dresselhuysprijs 2021. STP maakt met ingang van 2021 ook deel uit van de landelijke culturele Basisinfrastructuur, en ontvangt daarom subsidie van de gemeente en het Rijk.

De exploitatie van de Schuur draait voor een groot deel op de inkomsten uit filmreclames. Het bestuur wijst op het risico van de komst van filmzalen in De Koepel, en de mogelijke terugloop van filmbezoekers in de Schuur.

Ter versterking van de eigen positie wil de Schuur het gebouw en het aantal filmzalen uitbreiden. Daarmee wordt ruimte gecreëerd voor educatieve activiteiten voor de Filmhub Noord-Holland. De Schuur maakt met ingang van 2020 als een van de acht landelijke film-educatiehubs deel uit van de pilot van het Filmfonds.

De gemeente zal het effect van de Filmkoepel op de exploitatie van de Schuur nauwgezet volgen. Besluitvorming over een eventuele uitbreiding van het gebouw zal

onder een volgend college van B&W moeten plaatsvinden.

Patronaat

Stichting Patronaat is hét poppodium van Haarlem en omstreken, en richt zich op een gevarieerde, actuele en kwalitatief hoogstaande programmering voor een breed publiek (zowel in eigen huis als op locatie), waarbij naast gerenommeerde artiesten ook geïnvesteerd wordt in opkomend en alternatief talent en nieuwe trends. Ook biedt Patronaat een podium voor Haarlemse amateurinitiatieven en het Haarlems Interscholair Toernooi (HIT).

Onder meer door het exploiteren van de oefenruimtes op het voormalige Slachthuissterrein, in aanloop naar de opening van het Popcentrum, wordt de gehele keten bediend, zowel voor beginnende muzikanten als organisatoren.

Bibliotheek Zuid-Kennemerland

De Bibliotheek Zuid-Kennemerland – actief in 5 gemeenten – is een laagdrempelige plek voor ontwikkeling en ontmoeting. In Haarlem zijn vier vestigingen, in het Centrum, in Noord, Schalkwijk en Oost. De verschillende vestigingen hebben een belangrijke rol in de wijk als 'huiskamer'. Bij de bibliotheek kan iedereen terecht om te lezen, te leren en zich te informeren. Behalve het uitlenen van boeken, biedt de bibliotheek steeds meer activiteiten op het gebied van taal, cultuur, educatie en digitalisering. Inwoners, ondernemers en organisaties krijgen een podium om activiteiten organiseren.

Eind 2020 heeft de gemeenteraad € 6,5 miljoen beschikbaar gesteld voor het onderhoud, de verduurzaming en de vernieuwing van de vestigingen, inspeliend op de veranderende

behoefes van de gebruikers. Hiermee investeert de gemeente in een toekomstbestendige bibliotheek voor alle Haarlemmers.

Hart

Hart stimuleert cultuuronderwijs en talentontwikkeling op school en buiten school, van primair onderwijs tot het MBO. De organisatie werkt samen met culturele instellingen, cultuurmakers en scholen aan goed, duurzaam cultuuronderwijs. Zo is Hart ook penvoerder voor het programma Cultuureducatie met Kwaliteit.

Hart faciliteert daarnaast een netwerk van kunstdocenten en culturele aanbieders, die in het gebouw van Hart lesgeven of daarbuiten. Hart is samen met Patronaat een van de drijvende krachten achter het nieuwe Popcentrum. Verder initieert en coördineert Hart projecten op het gebied van cultuurparticipatie, onder andere voor meer kwetsbare doelgroepen. De ambitie van Hart is om de komende periode meer in te zetten op cultuurparticipatie, in samenwerking met lokale of wijkgerichte partners. Momenteel staat Hart nog onder financieel toezicht van de gemeente, in verband met de garantstelling voor een lening. Deze lening werd afgesloten naar aanleiding van de reorganisatie van Hart in 2014. In 2024 zal de lening naar verwachting zijn afbetaald.

Pletterij

De Pletterij is het debatcentrum van Haarlem, waar maatschappelijke thema's worden uitgediept, en zo een bijdrage aan de lokale democratie wordt geleverd. Ook worden lezingen, documentaire voorstellingen en concerten georganiseerd. In 2019 won de Pletterij de BIM Podiumprijs waarmee het podium landelijke erkenning kreeg voor de concertenreeks

(hedendaagse jazz, impro jazz, hedendaags gecomponeerde muziek, wereldmuziek). De Pletterij heeft het afgelopen jaar ingezet op livestreaming, en zal dit ook na de crisis voortzetten. De Pletterij programmeert daarnaast steeds meer op locatie, zoals in de bibliotheek van Schalkwijk.

De Pletterij is samen met Studio MAPA, Nieuwe Vide, Grafisch Atelier Haarlem en Wereldkeuken (de Bende 5) op zoek naar een nieuwe gezamenlijke locatie. De gemeente verkent de mogelijkheden hiertoe.

In 2018 hebben 37PK, ABC Architectuurcentrum, Nieuwe Vide en de Pletterij gepleit voor meer subsidie, om als kleinere instelling een stabielere basis te hebben. De toen aan deze organisaties toegekende subsidieverhoging met € 20.000 wordt meerjarig gecontinueerd. En ook deze instellingen kunnen een aanvraag indien voor programmasubsidies en zo hun activiteiten en bereik verder versterken.

Museum Haarlem

In Museum Haarlem wordt het verhaal verteld van de oude en recente geschiedenis van Haarlem en Zuid-Kennemerland. De nieuwe vaste expositie 'Allemaal Haarlemmers' werd in september 2020 geopend.

Museum Haarlem ontvangt een huursubsidie, met daarnaast een exploitatiesubsidie van € 40.000. Bij de subsidieverstrekking voor 2017 is expliciet gemeld dat de subsidie werd toegekend om het museum in staat te stellen een duurzaam plan voor de toekomst te realiseren, waarin rekening gehouden wordt met het verdwijnen van de gemeentelijke exploitatiesubsidie. In de daaropvolgende jaren is de tijdelijke subsidie gecontinueerd, om het mogelijk te maken de nieuwe vaste opstelling te realiseren. Deze vaste opstelling werd

gefinancierd door bijdragen van sponsors en fondsen.

De gemeenteraad heeft met een breed gesteunde motie zich op 26 oktober 2020 uitgesproken voor het continueren van de subsidie aan Museum Haarlem. De subsidie is structureel gedekt in de begroting. Het museum wordt opgenomen in de BIS en ontvangt net als andere BIS instellingen voor 2022-2024 een subsidiebeschikking met daaraan gekoppeld prestatie afspraken. In 2024 kan een bijstelling van de afspraken plaatsvinden, voor de volgende subsidieperiode 2025-2028.

ABC Architectuurcentrum

Het Architectuur- en Bouwhistorisch Centrum Haarlem (ABC) is het centrum voor architectuur en stedenbouw van Haarlem en de regio. Het ABC organiseert diverse exposities, lezingen, symposia, discussies, educatieve workshops en interessante excursies.

Sinds 1 juli 2018 is het ABC op vertoon van de museumkaart gratis te bezoeken. De Nederlandse Museumvereniging heeft op grond van de organisatie en de kwaliteit van de tentoonstellingen het ABC als een gelieerd lid aangemerkt.

Het ABC draagt met zijn kennis en netwerk bij aan het denken over de ruimtelijke kwaliteit en stedenbouw van de stad Haarlem en de regio. De ambitie is om dit verder uit te bouwen en mee te denken in hoe cultuur ingebed kan worden in gebiedsplannen en meer in de wijken een plek kan krijgen.

ABC wil samen met de bureaus 37PK en Museum Haarlem een nieuwe gezamenlijke entree realiseren. De instellingen willen als een gezamenlijk cultuurpand naar buiten treden, met een gecombineerd gebruik van ruimten en op elkaar afgestemde programmering.

37PK

De stichting 37PK, Platform voor Kunsten, is sinds 2011 actief en heeft als doel het bevorderen van de productie- en presentatiemogelijkheden van kunst, en het stimuleren en ondersteunen van kunstenaars en hun beroepspraktijk. 37PK adviseert op het gebied van Kunst in de Openbare Ruimte en voert het gemeentelijk atelierbeleid uit, onder meer door vrijgekomen ruimtes in gemeentelijke atelierpanden toe te wijzen.

37PK organiseert tevens een afwisselend programma met tentoonstellingen, actuele kunstprojecten en activiteiten. Ook werkt de organisatie aan een artist in residence programma samen met andere culturele partners, om internationale uitwisseling te stimuleren.

Nieuwe Vide

Nieuwe Vide, ontstaan uit de kraakbeweging, is uitgegroeid tot kunstpodium en broedplaats. De combinatie van presentatie-instelling met werkruimten voor kunstenaars wordt door het Mondriaanfonds erkend als een artistiek inhoudelijk belangwekkend podium voor de hedendaagse beeldende kunst. Nieuwe Vide onderstreept de intrinsieke waarde van de kunst, het belang van culturele broedplaatsen en ruimte voor makers, voor experiment en nieuwe initiatieven. Dat maakt het kunstklimaat levendig en actueel.

Nieuwe Vide maakt zich zorgen over de huisvesting op de huidige locatie, Haarlemmer Stroom. De organisatie vraagt aandacht voor mogelijke huurverhogingen en/of een tijdelijk onderkomen elders, tijdens de verbouwing. De organisatie verkent daarom ook mogelijkheden

voor een andere locatie, eventueel samen met andere culturele partijen (Bende van 5).

De Vishal

De Vishal is een kunstenaarsvereniging die een podium biedt aan kwalitatief hoogwaardige actuele beeldende kunst, met een laagdrempelige expositieruimte op een toplocatie. De vereniging fungeert als netwerk en platform voor haar zeer actieve en betrokken leden. Zij organiseert exposities in het pand, en tijdens de Kunstlijn zijn bijvoorbeeld ook de ateliers te bezoeken, verspreid door de hele stad. De Vishal verzorgt ook 'Kunst op Kantoor', een estafette-expositie van één kunstwerk in de werkkamer van de wethouder van Cultuur.

Ten slotte

De hele culturele sector heeft het door de lange periode van lockdowns zwaar gehad. Hopelijk kunnen de instellingen de deuren nu weer permanent openen. Het is wel de vraag wanneer de exploitatie weer op het niveau van 2019 kan zijn. De gemeente wil aan de BIS-instellingen zekerheid bieden in nog steeds onzekere tijden. De huidige subsidieverdeling blijft leidend. We zullen de impact van Covid-19 nauwgezet blijven monitoren, zodat gezien kan worden of en waar en voor hoe lang aanvullende coronacompensatie (noodsteun en/of herstelmaatregelen) nodig is. Aan de hand van de speerpunten van dit Cultuurplan en ook met behulp van programmasubsidies willen we hoe dan ook werken aan een duurzaam herstel van de sector, aan de verbreding van het publieksbereik, en een nog steviger inbedding in de stad.

Een overzicht van de huidige subsidieverdeling per instelling is terug te vinden als bijlage 8. Bijlage 9 geeft een overzicht van het publieksbereik.

We benadrukken nog eens dat het brede culturele profiel van onze stad bepaald wordt door vele partijen. Er is grote waardering voor alle inzet, ook die van organisaties die geen plek in de systematiek van de culturele basisinfrastructuur hebben. Voor hen staan project- en de nieuwe programmasubsidies open. Culturele festivals worden gefinancierd vanuit het evenementenbeleid, maar zijn vanzelfsprekend ook van grote waarde voor het cultuurbeleid. En we zouden graag zien dat organisaties als het Museum van de Geest/Dolhuys, Triple ThredT of de Wereldmuziekschool en de vele andere ondertekenaars van het manifest 'Wij zijn nodig', plannen ontwikkelen en een aanvraag indienen om met behulp van programmasubsidie zich onverminderd enthousiast in te blijven zetten voor onze stad.

4.2 | Overige subsidies

Wettelijke taken: Noord-Hollands Archief en lokale omroep

Vanwege wettelijke taken en een eigen regime van financiering, heeft het Noord-Hollands Archief een bijzondere positie, gelieerd aan de BIS. Het archief heeft de wettelijke taak om overheidsarchieven duurzaam te bewaren en toegankelijk te maken. De toekomst hiervan is digitaal. Maar voor de opslag van resterende papieren archieven is de komende jaren nog nieuwe depotruimte nodig. Archief en gemeente onderzoeken samen hoe dit depot ook kan voorzien in de depotbehoeften van het Frans Hals Museum, archeologie en mogelijke andere partners.

Het Noord-Hollands Archief is ook hét informatiecentrum voor de geschiedenis van Noord-Holland en gemeenten in Kennemerland en Amstel- en Meerlanden. Voor Haarlem

beheert en ontsluit het archief tevens de gemeentelijke historische bibliotheek, evenals belangwekkende particuliere collecties. Zo is in de Janskerk ook de tentoonstelling 'Joh. Enschedé. Drukkerij van waarde' te zien. Het Noord-Hollands Archief speelt met haar presentaties, collecties en tentoonstellingen ook een belangrijke rol in erfgoededucatie, voor het onderwijs maar ook voor andere doelgroepen.

Naast het archief heeft ook Haarlem105 een eigen positie in het culturele bestel. De Mediawet geeft regels voor het werk van de lokale omroep, waarin ook de gemeentelijke bekostigingsplicht is vastgelegd. Haarlem105 is aangewezen als de lokale omroep voor Haarlem, en sinds 2014 voor Heemstede. Binnenkort besluit het Commissariaat voor de Media ook over de licentiaanvraag voor Bloemendaal.

Huursubsidies

Alle BIS-instellingen zijn gehuisvest in gemeentelijk vastgoed en ontvangen naast hun exploitatiesubsidie voor de huur een geormerkte subsidie (een-op-een gesubsidieerd). Uitzondering is Nieuwe Vide – gehuisvest op Haarlemmer Stroom – en Hart dat een deel van haar onderkomen huurt van het Noord-Hollands Archief (dat het pand weer huurt van het Rijksvastgoedbedrijf).

Er zijn ook enkele organisaties die geen exploitatiesubsidie ontvangen en geen deel uitmaken van de de BIS, maar wel gehuisvest zijn in gemeentelijk vastgoed en een huursubsidie ontvangen:

- › Het kunstenaarscollectief Horizonverticaal betaalt huur, maar krijgt een aanvullende subsidie voor huisvesting van € 68.979 voor hun broedplaats in de Magdalenahof;

- › Na oplevering van het nieuwe Popcentrum zal naar verwachting een kostprijsdekkende huur gelden van jaarlijks € 230.000. De organisatie levert een eigen huurbijdrage van € 60.000 en zal een huursubsidie ontvangen van € 170.000;
- › Per 1 januari 2021 betaalt kunstenaarsvereniging Kunst Zij Ons Doel een kostprijsdekkende huur voor de Waag, waarbij de huurverhoging voor de organisatie wordt gecompenseerd door een even hoge huursubsidie van € 2.483 (budgetneutraal voor de gemeente).

Maatwerk: continueren of afbouwen van subsidies

Teylers Museum is een rijks gesubsidieerd museum, en ontvangt al meerdere jaren van de gemeente een subsidie van € 22.500 ter ondersteuning van het (internationale) tentoonstellingsprogramma. De subsidie wordt gecontinueerd. Om de historisch belangrijke relatie tussen Haarlem en het oudste museum van ons land te onderstrepen, heeft de gemeente in 2019 ook eenmalig € 500.000 bijgedragen aan de restauratie van het Fundatiehuis, dat in november 2021 voor het publiek geopend wordt.

De gemeente heeft in afgelopen jaren de subsidies voor cursussen in de vrije tijd afgebouwd, zo ook bij Hart. Met een uitzondering; De Wereld Kindertheater ontving in 2017-2021 nog een jaarlijkse exploitatiesubsidie van € 34.600. Daarnaast heeft de raad op 8 juli 2021 het college opgeroepen om de Wereldmuziekschool te ondersteunen bij het betrekken van nieuwe huisvesting in winkelcentrum Schalkwijk. De Wereldmuziekschool vraagt een bijdrage van € 25.000 per jaar, voor een vijfjarig huurcontract. De Wereldmuziekschool ontvangt nu geen subsidie.

Het college betreft het verzoek van de Wereldmuziekschool bij de integrale afweging van incidentele middelen bij de Bestuursrapportage 2021. Een bijdrage aan de Wereldmuziekschool zal specifiek bestemd zijn als culturele impuls voor Schalkwijk. Met De Wereld Kindertheater gaan we in gesprek hoe de subsidie (nog) meer ingezet kan worden voor activiteiten in de wijken.

4.3 | Samenwerking en sturing – rol gemeente en instellingen

Met dit Cultuurplan schept de gemeente Haarlem de kaders voor de komende zeven jaar. We geven aan wat onze ambities zijn, welke financiële middelen daarvoor beschikbaar zijn en wat we willen gaan doen. In samenwerking met de stad, waarbij de gesubsidieerde culturele instellingen (BIS) de belangrijkste partijen zijn om de ambities te kunnen realiseren. Culturele instellingen en gemeente hebben een gezamenlijke verantwoordelijkheid en trekken hier samen in op. De gemeente bepaalt de doelen en inzet van middelen zodat de culturele instellingen vanuit hun onderscheidende positie, expertise en ondernemerschap een voorstel kunnen doen hoe zij gaan bijdragen aan de gestelde ambities.

Met het instellen en definiëren van een culturele basisinfrastructuur nemen we een van de aanbevelingen over van het eerder uitgevoerde 213a onderzoek naar de verzakelijking van de subsidiesystematiek.¹ Het onderzoek vroeg ook aandacht voor de koppeling tussen subsidie en doelstellingen. Aan de hand van de herijkte doelstellingen in dit Cultuurplan en de beschikbare middelen zullen voor de volgende

¹ Zie collegebesluit 2018/703295.

Woord voor Woord, MeeMaakPodium Bibliotheek

subsidieperiode 2022-2024 nieuwe en verder geconcretiseerde meerjarige subsidie- en prestatieafspraken gemaakt worden. Ook over social return on investment, duurzaamheid en het naleven van de door de cultuursector opgestelde codes. Met iedere gesubsidieerde instelling voert de gemeente ieder jaar een gesprek over de plannen en voortgang. Daarbij gaat het niet alleen om absolute aantallen zoals publieksbereik, maar zijn we ook geïnteresseerd in de verhalen achter de cijfers. Naast een dergelijk verantwoordingsgesprek is er continu nauw contact tussen gemeente en instelling, zodat we van elkaars reilen en zeilen op de hoogte zijn.

We hechten aan korte lijnen met het veld. We willen weten wat er speelt en snel kunnen schakelen met instellingen, zoals we dat ook in de Covid-19 crisis doen. Daarom kiezen we er ook bewust voor om geen aparte kunstraad in te stellen ten behoeve van de verstrekking van subsidies, ook niet nu we de nieuwe programmasubsidies in het leven roepen. Het

betekent een nieuw orgaan tussen gemeente en instellingen en dat vinden we niet passen bij de uitgangspunten van partnerschap. Bovendien zijn er goede ervaringen met de huidige verdeling van middelen via het Cultuurstimuleringsfonds. Ook programmasubsidies willen we daarom op deze manier gaan verstrekken, als onderdeel van het CSF. In de samenstelling van de CSF-commissie houden we rekening met de benodigde expertise en kennis van de stad. En net als nu het geval is, wordt de commissie ondersteund door een ambtelijk secretaris. Hiermee is de samenhang met het Cultuurplan geborgd.

De gemeente stelt zich faciliterend op naar de sector, door partijen te verbinden (Cultuurkantine), kennis te delen (themabijeenkomsten) en als mogelijke subsidiegever met gesprekken snel duidelijkheid te verschaffen over aanvragen.

5. Financiering

Financieel kader

De cultuurbegroting (programma 4.2 Economie toerisme en cultuur, product cultuur) is als volgt opgebouwd:

Onderwerp	2021	2022	2023	2024
Taakstelling cultuur en vastgoed (pag 29)		-170.000	-250.000	-250.000
Taakstelling bibliotheek na verbouwing			-80.000	-80.000
Algemene taakstelling kadernota 2022		-50.000	-50.000	-50.000
Exploitatiesubsidies	14.578.734	14.578.734	14.578.734	14.578.734
Huisvesting (huursubsidies)	6.480.646	6.480.646	6.480.646	6.480.646
Wettelijke taken (archief, omroep)	1.429.150	1.429.150	1.429.150	1.429.150
Overgedragen onderhoudsbudgetten podia	670.926	670.926	670.926	670.926
Vervangingen podia < 100.000	1.479.000	1.079.000	1.079.000	1.079.000
Cultuurstimuleringsfonds - programmasubsidies	369.781	369.781	369.781	369.781
Amateurkunstregeling	121.000	121.000	121.000	121.000
Budget kunst openbare ruimte (incl. onderhoud)	86.000	86.000	86.000	86.000
Onderhoud orgels en carillons	47.000	47.000	47.000	47.000
Totaal	25.262.237	24.642.237	24.482.237	24.482.237

*bedragen obv beschikte bedragen voor 2021

**bedragen vanaf 2022 zijn niet geïndexeerd

Cultuurstimuleringsfonds

Het Cultuurstimuleringsfonds is onontbeerlijk gebleken voor het realiseren van de culturele dynamiek in Haarlem. Drie keer per jaar kan een aanvraag worden ingediend voor projecten van amateurs of professionals in alle disciplines, initiatieven op het gebied van cultuureducatie en talentontwikkeling,

culturele projecten met een sociale doelstelling, of projecten gericht op ondersteuning van de beroepspraktijk. De subsidieaanvragen worden beoordeeld door een externe adviescommissie, waarvan de termijn van de huidige leden binnenkort afloopt. Het Cultuurstimuleringsfonds is het enige flexibele cultuurbudget waarmee de gemeente nieuwe initiatieven

mogelijk kan maken. Daarmee is het ook enige budget waarop gekort kan worden

De ruimte voor incidentele ondersteuning moet er blijven. Maar de gemeente wil het CSF ook effectiever en duurzamer inzetten ten behoeve van het realiseren van gemeentelijke ambities. We vragen de commissie rekening te houden met de herijkte ambities voor het cultuurbeleid 2022-2028. De commissie laat duurzame samenwerkingen zwaarder wegen, en kijkt nadrukkelijker naar wat ontbreekt in de stad.

Een nieuwe financieringsstructuur

We willen meer flexibiliteit in de financieringsstructuur van het cultuurbeleid. Door een subsidievorm toe te voegen – programmasubsidies – kunnen meer organisaties en cultuurmakers in samenwerking en op structurele wijze gaan bijdragen aan het realiseren van de ambities voor het cultuurbeleid. Dat betekent dan de volgende financieringsstructuur:

1. Haarlemse culturele basisinfrastructuur

De BIS ontvangt instellingssubsidie, voor exploitatie en huisvesting. Aan de subsidie zijn prestatieafspraken verbonden die de realisatie van alle ambities van het gemeentelijk cultuurbeleid kunnen beslaan, afhankelijk van het profiel van de instelling en de beschikbare middelen.

2. Programmasubsidies kunst en cultuur

Programmasubsidies zijn bedoeld voor gezamenlijke structurele activiteitenprogramma's die bijdragen aan een of meer ambities. Voor structureel en niet-structureel gesubsidieerde organisaties, voor groot en klein, voor cultuurmakers tezamen met culturele en andere maatschappelijke organisaties.

3. Projectsubsidies Cultuurstimuleringsfonds

Het Cultuurstimuleringsfonds blijft bedoeld voor subsidies voor incidentele culturele projecten (die net als nu ook van waarde zijn voor de inhoudelijke doelen van het cultuurbeleid).

Met een gelijkblijvend gemeentelijk financieel kader voor cultuur, moet gezocht worden naar budget voor programmasubsidies. De mogelijkheden daartoe zijn beperkt en niet altijd meteen te realiseren.

Voor de dekking van programmasubsidies onderzoeken we de volgende mogelijkheden:

- › Het Rijk heeft met de decembercirculaire 2020 2,6 miljoen beschikbaar gesteld voor coronasteun aan de Haarlemse cultuursector, voor het eerste half jaar van 2021. De minister heeft opgeroepen deze gelden daadwerkelijk voor dit doeleinde in te zetten, de gemeenteraad heeft conform besloten.

Alleen gesubsidieerde instellingen en/of huurders van gemeentelijk vastgoed komen in aanmerking voor het noodfonds. Naar verwachting zullen de grotere instellingen in 2021 niet opnieuw een beroep hoeven doen op compensatie, of veel minder, vanwege de ruime steun in 2020. Eventueel resterende middelen kunnen ingezet worden voor de hele culturele sector, om met programma-subsidies ook het herstel na de coronacrisis te bevorderen;

- › In vervolg op de compensatie voor de eerste helft van 2021, stelt het Rijk met de meircirculaire voor het derde kwartaal van 2021 naar verwachting nog eens € 577.000 beschikbaar voor de instandhouding van de culturele infrastructuur van Haarlem, opnieuw, naar eigen inzicht in te zetten voor sector;
- › De gemeente hecht aan een robuuste BIS. Het is de vraag of het mogelijk is om een klein percentage van het subsidiebedrag in te leveren – om dit vervolgens toe te voegen aan het budget programmasubsidies – zonder dat de continuïteit in gevaar komt. De mogelijkheden hiertoe zijn zeer beperkt, gelet op de kwetsbare exploitatie zoals van

het FHM en het benodigde herstel van de hele sector na de coronacrisis;

- › De provincie Noord Holland heeft aanvullend op de Rijkscultuurfondsen eveneens noodsteun verleend, en ontwikkelt inmiddels ook een Economisch Herstel en Duurzaamheidsfonds. Een versterkte culturele en maatschappelijke infrastructuur is een van de hoofdoelen van het fonds. De provincie overweegt twee subsidieregelingen op te zetten:
 - voor ondersteuning van culturele organisaties bij het produceren en het ontwikkelen van nieuwe programmering, om nieuwe werkwijzen en publieksbereik te stimuleren, en mogelijke nieuwe verdienmodellen te ontwikkelen. De regeling biedt ruimte aan experiment. Kennisdeling is een voorwaarde;
 - voor het versterken van de regionale en lokale culturele infrastructuur. Ondersteuning van nieuwe, ook sector overstijgende, lokale en regionale samenwerkingen. Kennisdeling is een voorwaarde;

Het budget voor gemeentelijke programma-subsidies kan mogelijk gematcht worden met provinciale steun;

- › We organiseren ons vaker multidisciplinair rondom thema's in het cultuurbeleid, om zo meer te realiseren en als één gezicht naar buiten toe te treden. Dat betekent ook dat we gezamenlijk gaan kijken of en hoe we fondsen en budgetten meer kunnen combineren, door nauwer samen te werken met bijvoorbeeld het sociaal domein of jeugd;
- › Verdere mogelijkheden om ook binnen de MRA financieel de krachten te bundelen, zullen niet onbenut blijven;
- › Verkend kan worden of er ook andere publieke en private fondsen zijn die programma's en samenwerkingen tussen gemeente en instellingen toejuichen. Te denken valt aan matching/cofinanciering met bijvoorbeeld VSBfonds of het Fonds voor Cultuurparticipatie.

Ontwikkeling programmasubsidies

Met de bestuursrapportage en begroting is voorgesteld om in 2022-2024 jaarlijks € 500.000 beschikbaar te stellen voor programmasubsidies. Na vaststelling van het Cultuurplan wordt een subsidieregeling uitgewerkt en vastgesteld. Met duidelijkheid over de voor programmasubsidies beschikbare middelen kunnen keuzes gemaakt worden over het aantal programma's, de reikwijdte, en mogelijke subsidieplafonds. Werken met programmasubsidies zal vervolgens halverwege 2022 starten en zo mogelijk door samenwerking met andere fondsen op termijn uitgebreid kunnen worden. Door met programmasubsidies de toegankelijkheid van kunst en cultuur te vergroten, ruimte te bieden aan innovatie en experiment door cultuurmakers, en cultuur een steviger inbedding

te geven in de wijken, werken gemeente en culturele partijen aan een duurzaam herstel van de sector.

Cultureel vastgoed

Naast subsidies is vastgoed het belangrijkste instrument om de ambities voor het cultuurbeleid te kunnen realiseren. De roep om letterlijk meer ruimte is groot, de mogelijkheden om hierin te kunnen voorzien met de gemeentelijke vastgoedportefeuille zijn echter beperkt.

De huidige culturele vastgoedportefeuille bestaat uit bijzondere gebouwen die met aandacht onderhouden worden. Omdat het voor een groot deel monumentale panden betreft, is maatwerk vereist. Hierin wordt door de gemeente intensief samengewerkt met de instellingen en de onderhoudspartners. Voor iedere instelling is een meerjarenonderhoudsplan (MJOP) opgesteld, waaruit de onderhoudsbehoefte per instelling inzichtelijk wordt gemaakt. Op deze manier wordt budget voor het onderhoud gereserveerd in de gemeentelijke begroting.

In 2020 is besloten het gemeentelijk vastgoed grootschalig te verduurzamen. Hier wordt mee begonnen middels een pilot van een selectie uit de vastgoedportefeuille, waartussen een aantal belangrijke culturele panden, zoals de Bibliotheek locatie centrum en het Frans Hals Museum. Van deze panden is een energiescan gemaakt, waarmee de kansen om te verduurzamen inzichtelijk zijn gemaakt.

In juni 2021 is bovendien in samenwerking met de MRA de Groene Menukaart voor Musea en Podiumkunsten gelanceerd. Dit is een online tool voor verduurzaming van cultureel vastgoed. Overigens heeft de Haarlemse cultuursector al behoorlijke resultaten geboekt op het terrein van duurzaamheid. De grootste

instellingen zijn sinds 2016 Green Key gecertificeerd en samen met hen wordt bezien hoe ook de kleinere instellingen gecertificeerd kunnen worden. Ook de evenementen maken serieus werk van verduurzaming, door bijvoorbeeld volledig op groene stroom te werken, een composteermachine op het terrein te plaatsen, en door geen wegwerpplastic meer te gebruiken. De gemeente Haarlem is trekker van de Actie Duurzaamheid & Cultuur van het MRA Programma Kunst, Cultuur & Erfgoed (2019 – 2024).

Podia

In 2013 is het eigenarenonderhoud voor de panden overgedragen aan de podia. Sinds deze overdracht zijn de podia in zijn geheel verantwoordelijk voor al het onderhoud en de vervangingen aan de panden. Het eigenarenonderhoud betreft de uitvoering van het dagelijks onderhoud, planmatig onderhoud en de onderdelen die ondervangen zijn in de servicekosten zoals onderhoudscontracten. In de afspraken is ook vastgelegd dat de gemeente verantwoordelijk is voor de beschikbaarstelling van middelen voor de vervangingsinvesteringen. Bij vervangingen groter dan € 100.000 gebeurt dit via het investeringsplan

Voor de vervangingen < € 100.000 zijn de volgende bedragen nodig (bedragen x 1.000):

	2022	2023	2024	gemiddeld
Patronaat	415	110	149	225
Toneelschuur	293	560	518	457
Schouwburg	48	292	243	194
Philharmonie	295	185	151	210
Totaal podia	1.051	1.148	1.061	1.086

De gemiddelde subsidiebedragen 2022-2024 zijn afgestemd met de podia en gedekt in de begroting.

van de gemeente. Vervangingen kleiner dan € 100.000 lopen via de exploitatie, waarbij de uitgaven van de podia op basis van declaraties worden vergoed. De middelen hiervoor zullen vanaf 2022 met een subsidie ter beschikking worden gesteld aan de instellingen. In de meerjarenbeschikking wordt als subsidie voor 2022 t/m 2024 per jaar een gemiddeld beschikbaar bedrag bevoorschot. Eventuele niet bestede bedragen kunnen aan een in te stellen voorziening worden toegevoegd, waarmee de instellingen meer ruimte krijgen om de budgetten te spreiden over de jaren, al naar gelang de vervangingsbehoefte van ieder pand. Eventueel resterende middelen ultimo 2024 worden betrokken bij een nieuwe subsidieperiode vanaf 2025.

De instellingen leggen ook over de subsidie voor vervangingen jaarlijks verantwoording af in de jaarrekening. En eens in de vier jaar wordt het overgedragen eigenarenonderhoud geëvalueerd. Hieruit blijkt dat de overdracht heeft gezorgd voor een kwalitatieve verbetering van (het proces van) het onderhoud van de podia, en dat het de onderlinge samenwerking versterkt. Ook is zichtbaar dat onderhoud en vervangingen op initiatief van de instellingen zo duurzaam mogelijk worden uitgevoerd.

Golf-festival

Taakstelling

In de begroting is een taakstelling opgenomen voor effectiever accommodatiegebruik. Hierin is vastgelegd dat per 2022 het budget voor cultureel vastgoed met € 250.000 wordt verlaagd. Na de verbouwing van de bibliotheek (naar verwachting gerealiseerd in 2023) komt hier voor deze organisatie € 80.000 bovenop.

De bibliotheek levert al met ingang van 2022 een bijdrage aan de taakstelling, door de stationslocatie van de Bibliotheek per 2022 te sluiten. Voor 2022 en 2023 is voorgesteld de resterende taakstelling (€ 170.000) te dekken vanuit coronamiddelen. Voor de taakstelling vanaf 2023 wordt nog naar nadere invulling gezocht.

Voor de begroting 2022 en verder is eveneens sprake van een nog nader in te vullen taakstelling op cultuur van € 50.000. Voornemen

is dit budget in mindering te brengen op het CSF, maar dit in ieder geval voor 2022-2024 te compenseren door vanuit de coronagelden en via het CSF programmasubsidies mogelijk te maken.

Beeldende Kunst

Beeldende Kunst en Vormgeving

De decentralisatie uitkering Beeldende Kunst en Vormgeving (BKV) heeft de volgende doelstellingen:

1. het bieden van ruimte aan talent;
2. het verbeteren van de relatie tussen productie en presentatie, tussen aanbod en publiek;
3. het versterken van de kracht/professionalisering van de sector.

Deze rijksmiddelen dreigden in 2015 verloren te gaan, Haarlem heeft toen het voortouw genomen om samen met de G36 deze middelen te behouden voor de gemeenten. Dat is gelukt. Uit de daaropvolgende evaluatie van de besteding van de middelen¹ kwam de bevestiging dat de gemeenten deze middelen goed inzetten, ook als aanjager voor de beeldende kunst en het doorgaans ruimschoots matchen, zo ook de gemeente Haarlem.

De minister van OCW zet de decentralisatie-uitkering Beeldende Kunst en Vormgeving uit de periode 2017-2020 dan ook onder dezelfde voorwaarden voort in de periode 2021-2024.

De besteding van de BKV aan de beeldende kunst instellingen 37PK, Nieuwe Vide en de Vishal continueren we de komende periode. Totaal € 150.000, gelijk verdeeld over de genoemde instellingen.

Ateliers

Het voornemen is om met ingang van 2022 het KPDH (kostprijsdekkende huur) atelierbeleid in te voeren middels een huurcontract voor 4 jaar met het juiste metrage conform de NEN 2580 meting en de vastgestelde vierkante meterprijs van € 51,11. Met de invoering van de kostenprijs dekkende huur is de huurprijs verlaagd ten opzichte van de huurprijs gehanteerd vanaf 2014 van € 60,00 per vierkante meter (exclusief servicekosten) voor nieuwe huurders. Door een nieuwe berekening van de metrage kunnen huren echter wel stijgen. Nieuwe plaatsingen van kunstenaars is meestal moeilijk als te hoge huurprijzen worden gehanteerd. Uit het veld blijkt dat het gehanteerde tarief dat sinds 2014 ook geïndexeerd is, vaak moeilijk op te brengen is voor kunstenaars. Aangezien de

¹ Gemeentelijke bestedingen aan beeldende kunst en vormgeving. Evaluatie van de Decentralisatie-Uitkering Beeldende Kunst & Vormgeving. Berenschot, oktober 2018.

lopende contracten alleen verlengd kunnen worden onder de bestaande voorwaarden in het huurcontract, zal de KPDH alleen kunnen worden ingevoerd bij nieuwe atelierhuurders. Dit betekent dat er de komende jaren een 'uitsterfbeleid' zal bestaan voor de huurcontracten onder de oude voorwaarden. In overleg met 37PK wordt nog bezien hoe voor nieuwe contracten de kostprijs dekkende huur gecompenseerd kan worden zodat de ateliers betaalbaar blijven.

Investeringsplan

Met de motie '3 miljoen cultuur' (2020/1098759) heeft de raad het college opgedragen voor de Kadernota 2022 (in 2021) in overleg te gaan met de culturele partners en met een voorstel te komen hoe de in de begroting 2021-2025 genoemde 3 miljoen te besteden, waarbij de verschillende claims in samenhang worden bekeken om zo tot een samenhangend voorstel te komen welke het beste rendeert voor de stad en de sector.

In de participatie ten behoeve van het nieuwe cultuurplan zijn verschillende wensen en behoeften naar voren gekomen (hiervoor ook al benoemd):

- › Het Frans Hals Museum, Noord-Hollands Archief, het Archeologisch Museum en mogelijk ook Teylers Museum en het Museum van de Geest hebben behoefte aan meer en/of betere depotruimten;
- › Uit de inspectie van het collectiebeheer door het Frans Hals Museum blijkt dat de klimaatinstallatie in HOF en HAL aandacht behoeft;
- › ABC, Museum Haarlem en 37PK hebben een plan ontwikkeld voor een nieuwe gezamenlijke entree en verbetering gecombineerd gebruik van ruimten;

- › Uitbreiding van het aantal broedplaatsen en ateliers;
- › Mogelijk zijn investeringen nodig voor de eventuele herhuisvesting van Nieuwe Vide;
- › Uitbreiding van de Schuur;
- › In Schalkwijk is behoefte aan een ontmoetingsplaats en multifunctionele ruimte met onder meer een culturele invulling, bijvoorbeeld door de Wereldmuziekschool.

Het archief en de gemeente hebben opdracht gegeven voor een quick scan naar een oplossing voor de depotproblematiek. Het Frans

Hals Museum is hier bij betrokken. De quick scan wordt deze zomer afgerond. Ook loopt er een haalbaarheidsonderzoek naar een mogelijke verhuizing van de bibliotheek in Schalkwijk naar het vernieuwde winkelcentrum, mogelijk gecombineerd met andere culturele partijen. In afwachting van beide onderzoeken reserveert het college de genoemde 3 miljoen voor deze doeleinden.

6. Fasering en prioritering

Voor iedereen was 2020, vanwege de Covid-19 crisis, een ongewoon en moeilijk jaar. De cultuursector kreeg vanaf de eerste lockdown in maart 2020 klap na klap. Na een korte periode van opening in de zomer begon een lange, uitzichtloze periode waarin de deuren van musea en podia gesloten bleven. De veerkracht in de sector is buitengewoon. Ondanks de tegenslagen werden livestreams, online museum-bezoeken en een fototentoonstelling door de hele stad georganiseerd. Toch konden al die inspanningen niet voorkomen dat culturele instellingen veel inkomsten misliepen en de kwetsbaarheid van de sector werd blootgelegd. De instellingen zagen financiële tekorten ontstaan. Ook amateurkunstverenigingen, atelierhouders en andere cultuurmakers ondervonden schade, vanwege afgelaste optredens, teruglopende ledenaantallen of het niet kunnen aanbieden van cursussen. De verwachting is dan ook dat het nog wel even zal duren voordat de sector volledig hersteld is en het aantal cultuurbezoekers weer op het niveau van voor 2020 zal zijn.

Overleven - ondersteuning van de culturele sector

De gemeente Haarlem zette, met behulp van een bijdrage van het Rijk, een noodfonds op om de gesubsidieerde culturele instellingen en huurders van gemeentelijk vastgoed te ondersteunen. Het doel was het voortbestaan van deze instellingen en verenigingen te waarborgen. Als Rijksgesubsidieerde instelling ontving Teylers Museum rechtstreeks steun vanuit het Rijk. Het Frans Hals Museum, Patronaat, de Stadsschouwburg &

Aantal bezoekers gemeentelijk gesubsidieerde instellingen (x 1.000)

	2019	2020
Frans Hals Museum	135	41
Museum Haarlem	12	7
Noord-Hollands Archief	14	4
Schouwburg/Philharmonie	203	53
Toneel/Filmschuur	217	114
Patronaat	115	33
Bibliotheek	732	366
Pletterij	6	2
Vishal	45	17
ABC Architectuurcentrum	13	5
Nieuwe Vide	19	0,6
37PK	6	3

* deelnemers/kijkers online activiteiten niet meegeteld.

Philharmonie en de Schuur kregen in 2020 eveneens steun vanuit het Rijk, waarbij het te verstrekken bedrag maximaal gematcht werd door de gemeente. Ook de provincie verleende in 2020 noodsteun, met opnieuw matching door de gemeente, aan onder meer de Pletterij, Museum Haarlem, en het ABC Architectuurcentrum Haarlem. In 2021 wordt opnieuw samen met de provincie opgetrokken, en wordt bijvoorbeeld ook steun verleend voor het Museum van de Geest/Dolhuys en de Internationale Koorbiënnale.

Gesubsidieerde amateurkunstverenigingen kregen in 2021 een extra bijdrage vanuit het noodfonds. Deze bijdrage moet ervoor zorgen

dat zij de kosten voor o.a. artistieke leiding, zaalhuur voor repetities en secretariaatskosten door kunnen betalen. Huurders van gemeentelijke ateliers kregen een eenmalige korting op de jaarlijkse huur van 50 procent.

Naar herstel

Het noodfonds was gericht op het behouden van de culturele basisinfrastructuur. Inmiddels kijken we ook vooruit, met een gemeentebreed herstelfonds. Voor 2021 (dus voor de start van dit Cultuurplan) en 2022 is naar verwachting jaarlijks € 500.000 beschikbaar voor diverse maatregelen voor alle getroffen sectoren, waaronder cultuur. Dit budget is nadrukkelijk bedoeld als aanvulling op de middelen die onder meer vanuit het Rijk beschikbaar zijn of worden gesteld. Haarlem Marketing treft ook voorbereidingen voor een campagne om het bezoek aan de stad weer te stimuleren.

De coronacrisis bracht voor de culturele instellingen veel onzekerheden met zich mee. Hoe lang moeten de deuren gesloten blijven? Hoeveel bezoekers kan ik weer ontvangen? Keert het publiek wel terug? Hoeveel inkomsten loop ik mis, als gevolg van lockdown maar ook vanwege nog voortdurende beperkingen? Zijn er nieuwe verdienmodellen te realiseren? Tussen noodsteun en herstelmaatregelen is geen scherpe scheidslijn te trekken. En het zal ook moeilijk zijn te bepalen waar herstel stopt en transitie begint. Daarom kiezen we er voor om herstel en het realiseren van de ambities van dit Cultuurplan gelijk op te laten gaan.

Door de samenwerking te versterken, door te zorgen voor een steviger inbedding in de

stad en wijken, en door de zichtbaarheid van cultuur te vergroten en opnieuw aansluiting te vinden met een nu nog breder publiek, werken we aan het realiseren van onze ambities met cultuur in Haarlem én zorgen we voor een duurzaam herstel van de sector.

Fasering

De gevolgen van de Covid-19 crisis voor de hele samenleving en specifiek de cultuursector kunnen we op dit moment nog niet goed overzien. We zullen het Cultuurplan dan ook fasegewijs uitvoeren, met de visie en 2028 als doel waar we naartoe werken. De fasering stelt de culturele instellingen in staat om te werken aan benodigd herstel, aan ontwikkeling en de heropbouw van de sector, en stelt de gemeente in staat om tussentijds zo nodig bij te sturen en aanvullende keuzes te maken.

- › 2021-2022: We gaan de komende periode eerst een fase in van weer op krachten komen en ontwikkeling, waarbij we zullen inspelen op de veranderingen die de coronacrisis teweeg heeft gebracht, zoals wijzigingen in het gedrag van het publiek;
- › 2022-2024: na die eerste fase zullen structurele gevolgen zichtbaar worden en hopen we op een terugkeer van de activiteiten en publiek op het niveau van voor maart 2020. Met de programmasubsidies gaan we daar gericht en gezamenlijk aan werken;
- › In 2024 wordt de voortgang van het Cultuurplan geëvalueerd. Dan kan opnieuw besluitvorming plaatsvinden over hoe het gemeentelijk cultuurbudget wordt ingezet

ten behoeve van de visie tot en met 2028. Dit biedt ook gelegenheid om de prestatieafspraken met BIS-instellingen bij te stellen en een besluit te nemen over het continueren van programmasubsidies;

- › Het Rijk werkt met vierjaarlijkse subsidiecycli. Eind 2024 loopt de huidige subsidieperiode af. De gemeente sluit hier op aan door onze BIS-instellingen een meerjarige subsidiebeschikking 2022-2024 te geven. Met de motie Ploumen (14 juni 2021, 32820, nr. 419) heeft de Tweede Kamer de regering gevraagd te verkennen of de subsidieperiode verlengd kan worden, om de sector op krachten te laten komen na de coronacrisis. Afhankelijk daarvan kan ook de gemeente nog besluiten om de meerjarige beschikkingen voor een langere periode te laten gelden, aansluitend op die van het Rijk.

De komende jaren willen we stap voor stap kijken wat de situatie op dat moment vraagt. In de jaarlijkse planning & control cyclus leggen we verantwoording af over de vorderingen met het Cultuurplan, en vragen we de raad indien nodig om aanvullende besluitvorming.

Ook blijven we onderzoek uitvoeren. In september 2018 is de laatste Cultuurmonitor gepubliceerd. Ten behoeve van dit Cultuurplan is in 2020 het Behoeftesonderzoek kunst en cultuur Digipanel uitgevoerd. Met een tweejaarlijkse Cultuurmonitor rapporteren we ook over de voortgang van het Cultuurplan.

Cultuurplan en planning

Dit concept Cultuurplan is door het college van B&W vrijgegeven voor inspraak. In september werd het tevens besproken met de commissie ontwikkeling. Vervolgens werd een definitief Cultuurplan opgesteld. Deze wordt naar verwachting eind december 2021 vastgesteld door de gemeenteraad.

Na vaststelling van het Cultuurplan en aan de hand van een meerjarige subsidieaanvraag 2022-2024 worden subsidiebeschikkingen opgesteld, en maken gemeente en betreffende BIS instellingen prestatie afspraken met elkaar.

Ondertussen treffen we ook voorbereidingen voor het werken met programmasubsidies. Met besluitvorming over het definitieve cultuurplan wordt ook het beschikbare budget vastgesteld.

Het nieuwe Cultuurplan start per 1 januari 2022. We zullen niet alle ambities direct kunnen realiseren. Het betreft een gezamenlijke impuls op het versterken van cultuur in Haarlem, die in onderlinge afstemming ontwikkeld moet worden. Dat vraagt tijd en ruimte. Als in een groeimodel brengen we kansen en mogelijkheden in kaart, versterken we ons netwerk, bouwen we voort op wat we al doen, ontwikkelen we nieuwe plannen, en gaan we aan de slag. De beschikbare capaciteit bij culturele makers en instellingen én de gemeente kent ook grenzen. Het Cultuurplan is ambitieus, de gemeente heeft hier slechts 5 fte voor beschikbaar. Jaarlijks stellen we prioriteiten en sturen we bij waar nodig, ook wat betreft de ambtelijke inzet. Aan de hand van de volgende agenda werken gemeente en culturele makers en instellingen gezamenlijk aan het realiseren van de visie en ambities voor onze prachtige cultuurstad.

Gluren bij de burens

Algemene projecten en dossiers

wanneer	activiteit	resultaat
2021-begin 2022	Uitwerken programmasubsidies en aanscherpen CSF	Herijkte subsidieregeling CSF
2022-2024	Uitvoering subsidierondes CSF	Verstrekken project- en programmasubsidies
2021-begin 2022	Prestatieafspraken maken met BIS instellingen (inclusief codes)	Subsidiebeschikkingen 2022-2024
2022	Herijken opdracht Frans Hals Museum (inclusief onderhoudsopgave)	Besluitvorming museale taken en middelen
2022	verkiezing nieuwe stadsdichter	Benoeming stadsdichter
2021-2023	Voorbereiding en uitvoering verbouwing bibliotheek	Opening vernieuwde vestigingen
2021-2022	Verdere uitwerking taakstelling cultureel vastgoed	Realisatie taakstelling
2024	Evaluatie voortgang Cultuurplan	Nieuwe besluitvorming

Kunst en cultuur voor iedereen

Doel

We werken meer samen aan een verbreding en vergroting van het publieksbereik, zodat kunst en cultuur toegankelijk zijn voor alle Haarlemmers, in de culturele instellingen en dicht bij huis.

wanneer	activiteit	resultaat
2022-2023	Aansluiten bij startfoto's sociaal domein en gebiedsanalyses	Cultureel profiel per stadswijk
2022-2023	Kunst en cultuur integraal in gebiedsgericht werken	Aansluiting bij gebiedsplannen en agenda's
2022-2024	Ondersteunen van de programmering van culturele ontmoetingsplekken in de wijk	Zie programmasubsidies
doorlopend	Benutten mogelijkheden HaarlemPas en Jeugdfonds Sport en Cultuur	Uitvoering regelingen
2022-2028	Continueren ondersteuning amateurkunst	Uitvoering regeling amateurkunst
doorlopend	Ondersteunen culturele initiatiefnemers vanuit de gehele gemeente	Inzet van o.a. Leefbaarheid en participatiefonds

Ruimte voor cultuurmakers en creativiteit zichtbaar in de stad

Doel

We koesteren artistieke topkwaliteit bij instellingen en stimuleren dat cultuurmakers meer ruimte krijgen – ook letterlijk – voor vernieuwing, dag en nacht.

wanneer	activiteit	resultaat
2022	Verbouwing Slachthuissterrein	Opening Popcentrum
2022	Stimuleren van de nachtcultuur en ondersteunen Stichting Nachtwacht Haarlem	Gezamenlijke visie Zie programmasubsidies
2022-2024	Ondersteunen cultuurmakersklimaat	Zie programmasubsidies
2022-2028	Mogelijk maken meer culturele broedplaatsen	Benutten programmasubsidies Kansen gemeentelijk vastgoed verzilveren Samenwerken in MRA
2022-2028	Meer kunst in de openbare ruimte	Verrijken stadscollectie met nieuwe kunstwerken Onderzoek naar nieuwe percentageregeling gebiedsontwikkeling
2022-2028	Organiseren Cultuurkantines	Kennisuitwisseling en netwerkversterking
2022-2028	Continueren stadskunstkamer	Elk kwartaal een expositie

Versterken van cultuureducatie

Doel

We willen dat ieder kind op school in aanraking komt met kunst en cultuur en tijdens zijn schoolcarrière de culturele instellingen bezoekt. Na schooltijd worden kinderen en jongeren in de eigen omgeving cultureel uitgedaagd. Ze hebben de mogelijkheid om hun talenten te ontdekken en te ontwikkelen.

wanneer	activiteit	resultaat
2022-2024	Integrale inzet kansengelijkheid en talentontwikkeling	Bijdrage cultuur integraal jeugdbeleid (kansencirkel)
2023	Nieuw convenant Cultuur en Onderwijs	Evaluatie en nieuw convenant
Eind 2021- begin 2022	Versterken rol Hart en continueren Cultuurmenu	Prestatieafspraken Hart
2022- 2024	Inzet op Cultuureducatie met Kwaliteit continueren; Lokale Educatieve Agenda	Versterken cultuuronderwijs en verankeren in schoolprogramma's
2022-2024	Versterken rol cultuurcoaches	Cultuuronderwijs in de school, cultuur in de directe omgeving van de school en verbinding met het Jeugdfonds

Verstevigen van de dwarsverbanden tussen zorg, welzijn en cultuur

Doel

De verbinding tussen sociaal domein en cultuur is vanzelfsprekend. Culturele instellingen en zorg- en welzijnsorganisaties zetten gezamenlijk langlopende projecten op touw en vragen gezamenlijk financiering aan. Verschillende publieksgroepen weten waar ze terecht kunnen in stad en wijk om te werken aan culturele passies en interesses.

wanneer	activiteit	resultaat
doorlopend	Stimuleren van een wijkgerichte aanpak en kennisdeling	Zie cultureel profiel stadswijken Inzet combinatiefunctionarissen Matching programmasubsidies met budget sociaal domein
2022-2024	Hart en Bibliotheek schakel tussen cultuur en sociaal domein	Prestatieafpraak om duurzame verbinding aan te gaan met sociale partners Inzet combinatiefunctionarissen
2022-2023	We zetten het Dolhuys in de kijker	Zie programmasubsidies

Vergroten van het belang van culturele voorzieningen en erfgoed voor Haarlem als cultuurstad

Doel

We willen een aantrekkelijke stad zijn voor de waardevolle bezoeker en zetten in onze uitingen daar op in. De creatieve stedeling willen we naar Haarlem trekken door een levendige stad te zijn met festivals, broedplaatsen in combinatie met het erfgoed en de grote cultuurhistorische waarde.

wanneer	activiteit	resultaat
2022	Ondersteunen evenementen en festivals	Besluitvorming over vervolg evenementenbeleid 2018-2022
doorlopend	Verborgen parels zichtbaar maken	Communicatie Haarlem Marketing Spreiden bezoekers over de stad
doorlopend	Verbinden economie, toerisme, cultuur en erfgoed; Benutten mogelijkheden samenwerking MRA; Benutten internationale mogelijkheden	

7. Bijlage: participatie

ONLINE WERK- SESSIES:

Blik op de toekomst, 16 december 2020

Marelle van Rongen (de Schuur)
Laura van der Wijden (Museum Haarlem)
Carmela Bogman (Studio Carmela Bogman/lid adviescommissie KIOR)
Joshua Baumgarten (Spoken Word Artist/Irrational Library)
Ann Demeester (Frans Hals Museum)
Willem Hein Schenk (Stadsbouwmeester Haarlem)
Eva Durlacher (Stichting Gouden Verhalen)
Renée Borgonjen (De Vishal)
Hans Looijen (Museum van de Geest/Dolhuys)
Inge Nypels (De Wereld Kindertheater)
Munira Blom (Reggae Movement)
Frans Funnekotter (Hart)
Gabriel Verheggen (ABC Architectuurmuseum)
Roxane van Acker (Bibliotheek Zuid-Kennemerland)
Edwin van Balken (Stadsschouwburg & Philharmonie)
Maarten Claus (Klein Haarlem)
Okrah Donkor (Triple Threat)
Liesbeth Visee (Nieuwe Vide)
Jolanda Beyer (Patronaat)
Tamara Sterman (37PK)
Lieuwe Zoodsma (Noord-Hollands Archief)
Floor Ziegler (Stadsmaker Ziegler/Gautier)

Ruimte voor makers, 14 januari 2021

Ann Demeester (Frans Hals Museum)
Richard Zijlma (Conservatorium)
Steeff de Jong (Groot en Meeslepend)
Stefan Kasper (Horizonverticaal)
Liesbeth Visee (Nieuwe Vide)
Lorenzo Cortes (Dos Hermanos)
Joel Labadie-Cortes (Dos Hermanos)
Tamara Sterman (37PK)
Matya Grabijn (Klein Haarlem)
Loesje Riethof (Toneelschuur Producties)
Manique Hendricks (Frans Hals Museum),
Joni Zwart (Joni Zwart Coaching & Productions)
Hélène Box-de Jong (De Vishal)
Jeroen Blijleve (Patronaat)
Machteld Aardse (MAPA)
Ide van Heiningen (MAPA)

Verbinding Cultuur-Zorg-Welzijn, 20 januari 2021

Arianne de Haan (Hart)
Roxane van Acker (Bibliotheek Zuid-Kennemerland)
Erik Zwieters (Participatiekoor)
Frances Nuijen (Coalitie Haarlem Ontmoet)
Carli Verheijen (Adviseur Publieke Gezondheid)
GGD Kennemerland)
Hans Looijen (Museum van de Geest/Dolhuys)
Marisa Beretta (Stichting Kapsalon)
Yuen Kwan Lo (de Schuur)
Annemarie Sybrandy en Petra Jansen (Kennemerhart)
Rian van Erp (Prezens)
Sabine van Haastrecht (Zorgbalans)
Lise Koning (Noord-Hollands Archief)
Mirna Ligthart (Studio Beeldrijck/ Stadsreporters)
Veronique de Kwant (Roads)
Margriet Kuiper (Pasmatch)
Ingrid Swakman (Sociaal Wijkteam Centrum en Rozenprieel)
Anne-marie Wattimena (Zorggroep Reinalda).

Cultuur voor iedereen, 28 januari 2021

Marthe de Vet (Frans Hals Museum)
Edwin van Balken (Stadsschouwburg & Philharmonie)
Yuen Kwan Lo (de Schuur)
Jolanda Beyer (Patronaat)
Klaartje Pompe (Noord-Hollands Archief)
Daniëlle Koelemij (Stichting Hart)
Inge Thoes (Bibliotheek Zuid-Kennemerland)
Arno Duivestein (Pletterij)
Laura van der Wijden (Museum Haarlem)
Tamara Sterman (37PK, Platform voor de Kunsten)
Hein Pijnenburg (Wereldmuziekschool)
Arno van der Vuurst de Vries (Verhalenhuis)
Jeroen Blijleve (Slachthuis)
Caroline Bakker (Koorbiënnale)
Renske Leijten (Houtfestival)
Kristine Leenman (SCAS)
Maarten Claus (Parksessies/Klein Haarlem)
Lotte de Haan (Stichting Stook)
Mirjam Rentema (Wereldkeuken)
Mohamed Bouzja (SMOH, Stichting Observatoire)
Grace Dias (Jeugdfonds Sport & Cultuur Haarlem en Zandvoort)
Sam Lochs (Bar Barefoot)
Birgit Ente (Stichting STAD)
Marieke Boon (Koning Arthur/Buurtblik)
Neide Bastos (Kunstnest)

Cultuur en Jeugd, 9 februari 2021

Marthe de Vet (Frans Hals Museum)
Bas de Wit (SportSupport)
Nicolette Talboom (Hart)
Mariette ten Oever (Spaarnesant Onderwijs)
Danny Bark (OBS de Cirkel),
Winston Brandon (Bibliotheek Zuid-Kennemerland)
Ruud Barnhoorn (MGR Huibersschool)
Annette Bruin (Kinder Universiteit Haarlem)
Jacqueline Schadee (Haarlemse Kinderkrant)
Cora Zijlstra (SportSupport)
Okrah Donkor (Triple Threat)
Bart van Duin (STAD Haarlem)
Marisa Beretta (Stichting Kapsalon)
Angele Vulink (Spaarnesant onderwijs)
Natasja Terheijden (Kinder Universiteit Haarlem)
Lise Koning (Noord-Hollands Archief)
Lodewijk de Ruiter (Haarlem Effect)
Inge Nypels (De Wereld Kindertheater)

ONLINE GROEPSINTERVIEWS:

Groepsinterview Beeldende Kunst, 11 februari 2021

Tamara Sterman (37PK)
Gabriël Verheggen (ABC Architectuurcentrum)
Liesbeth Visee (Nieuwe Vide)
Renée Borgonjen (Vishal)

Groepsinterview Cultuureductie en Participatie, 11 februari 2021

Arno Duivestein (Pletterij)
Roxane van Acker (Bibliotheek Zuid-Kennemerland)
Daniëlle Koelemij (Hart)

Groepsinterview Podia, 9 maart 2021

Jolanda Beyer (Patronaat)
Marelle van Rongen (de Schuur en Toneelschuur Producties)
Edwin van Balken (Stadsschouwburg & Philharmonie)

Groepsinterview Nachtwacht Haarlem, 8 april 2021

Nadiëh Bindels (Initiatiefnemer Nachtwacht Haarlem)
Munira Blo (Reggae Movement)

Eefje Majoor (Patronaat/ Rob Acda Award)
Killian Popken (Popken Events Productions)
Fay MacCorquodale-Smith (The Wolfhound Irish Bar)

Groepsinterview Kleine Podia/Manifest, 20 april 2021

Arno v.d. Vuurst de Vries (Verhalenhuis en Cultuurtuin Haarlem)
Neide Bastos (Kunstnest)
Hesje Andersson (Stookkamer)
Simone Lensink (Theater de Liefde)

Groepsinterview Cultuurfestivals, 22 april 2021

Peter Ouwerkerk (Orgelfestival)
Marleen Klooswijk (Houtfestival)
Caroline Bakker (Internationale Koorbiënnale)
Neil Wallace (Internationale Koorbiënnale)
Matya Grabijn (Klein Haarlem: Parksessies/Boring)
Maarten Claus (Klein Haarlem: Parksessies/ Boring)

Groepsinterview Musea, 12 mei 2021

Ann Demeester (Frans Hals Museum)
Marjan Scharloo (Teylers Museum)
Jessica Belles (Museum van de Geest/Dolhuys)

ONLINE INTERVIEWS:

16 december 2020 t/m 20 april 2021

- Laura van Hal en Peter Jansen (WIRWAR Producties), 29 maart 2021
- Haya Maela en Anet Cronheim (Danshuis Haarlem), 16 maart 2021
- Jan Hoekema en Marian van Miert (pleidooi Kunstraad), 22 april 2021
- Ruth Oei en Aart van der Kuijl (Haarlem105), 20 april 2021
- Yvonne van Schie en Riet Ooms (Wijkraad Europawijk resp Molenwijk), 20 april 2021
- Reyer Ploeg (Jansstraat 33), 20 april 2021

In de reguliere voortgangsgesprekken met de gesubsidieerde instellingen is het Cultuurplan continu onderwerp van gesprek.

8. Bijlage: subsidie per instelling

Subsidies van gemeente Haarlem voor cultuur (2021)

Organisatie	Exploitatiesubsidies ²	Huisvesting (huursubsidies)	Wettelijke taken (archieff, omroep)	Overgedragen onderhoudsbudgetten	Totaal
Stadsschouwburg & Philharmonie	2.741.564	3.077.939	0	415.725	6.235.228
De Schuur	1.144.228	1.003.196	0	118.427	2.265.851
Patronaat	874.587	725.542	0	136.774	1.736.903
Frans Hals Museum	3.063.370	261.717	0	0	3.325.087
Museum Haarlem	40.000	63.459	0	0	103.459
37PK	103.213	33.674	0	0	136.887
De Vishal	91.078	14.239	0	0	105.317
Nieuwe Vide	131.920	0	0	0	131.920
ABC Architectuurcentrum	48.907	30.923	0	0	79.830
Teylers Museum	22.500	0	0	0	22.500
Stichting Hart	1.776.082	32.945	0	0	1.809.027
De Wereld Kindertheater	34.600	0	0	0	34.600
Bibliotheek Zuid-Kennemerland	4.319.297	303.051	0	0	4.622.348
Pletterij ¹	20.480	0	0	0	20.480
Haarlem105	0	0	109.527	0	109.527
Noord-Hollands Archief	0	861.675	1.319.623	0	2.181.298
Toneelschuur Producties	166.908	0	0	0	166.908
Kunst Zij Ons Doel	0	2.483	0	0	2.483
Horizonverticaal	0	69.803	0	0	69.803
Totaal	14.578.734	6.480.646	1.429.150	670.926	23.159.456

1. De totale subsidie Pletterij 2021 is: exploitatie 2021 = € 89.549 en huur 2021 = € 68.207 (€ 20.000 is budget cultuur en rest programma 6 Bestuur en communicatie).

2. Exploitatiesubsidies inclusief subsidie huurdersonderhoud. Voor Stadsschouwburg 221.837, Philharmonie 232.473, Patronaat 167.410, Schuur 100.195.

Gemeente
Haarlem

Cultuurplan 2022–2028

Colofon

Redactie: Ronald Nijboer

Annelies van der Horst

Edwin van der Spek

Andrea Nieuwendijk

Debby Houtgraaf

Met medewerking van Anna Lamberts

(projectleider start nieuw Cultuurplan),

Carin Roest, Frank Gorter, Blanka de Bruyne en

Mer Acikgöz

Fotografie: Jos van den Broek

Paul Lips

Susan Dekker

Harry van Kesteren

Bastiaan van Musscher

Roza Schous

Renee Borgonjen

Jordi Wallenburg

Lotte de Haan

Sanne Peper

Irwan Notosoetarso

Bogdan Bordeianu

Jaap Kroon

Rob Bruijnen

Marisa Beretta

Melle Meivogel

Mike Bink

Mo Schalkx

Roel Syperda

Mariet Dingemans

Willem de Hart

Michel Bosch

Maarten J. Eykman

Louis Braddock Clarke & Zuzanna Zgierska

Bibi Veth

Helene Wiesendaal

Vormgeving: Studio Nico Swanink,

Sander Schaper

Cultuur maakt Haarlem